

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

Kreol

svetovnih in domačih dogodkov

Poštini urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XII. / ŠTEVILKA 35

CELOVEC, DNE 30. AVGUSTA 1962

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Verantwortung vor der Geschichte

„Der Landesschulrat erwartet, daß alle an der Durchführung dieser Verordnung (d. i. der Verordnung vom 3. 10. 1945 zur Neugestaltung der zweisprachigen Volksschulen im südlichen Gebiet Kärntens; Bem. d. Red.) Beteiligten ihre ganze Kraft einsetzen werden, die Absichten des Gesetzgebers durchzuführen, die dahingehen, einen Beitrag zur Wiedergutmachung des Unrechtes zu leisten, welches in der nationalsozialistischen Zeit den Kärntner Slowenen zugefügt wurde...“ so beschloß die Landesregierung von Kärnten im Jänner 1946 unter Landeshauptmann Piesch und mit einhelliger Zustimmung der damaligen Landesräte, unter anderen der Herren Ferdinand Wedenig und Hans Fertitsch. Wie mag es den Genannten heute zumute sein, wenn sie Zeugen der Kulturtragödie des Kärntner Unterlandes sein müssen? Der neuen Schulregelung aus dem Jahre 1962 bereitet sich in Südkärnten eine Kulturkatastrophe vor; das slowenische Nachbarvolk des Landes droht mangels Verständnisses für sachlich gerechte Regelung der Volksschulfrage unterzugehen.

So lautet der Paragraph 12 des Minderheitenschulgesetzes vom 19. März 1959: „Die Aufnahme in die Volks- und Hauptschulen mit slowenischer Unterrichtssprache und in die Volksschulen mit deutscher und slowenischer Unterrichtssprache bedarf einer diesbezüglichen ausdrücklichen Anmeldung durch den gesetzlichen Vertreter des Schülers beim Eintritt in die Volksschule und in die Hauptschule.“ Das heißt mit anderen Worten, das geltende Schulrecht verbrieft das Recht des Mehrheitsvolkes und fordert von den Angehörigen der Minderheit eine ausdrückliche Erklärung für den zweisprachigen Unterricht. Aus dem Recht des ursprünglichen Volksschulgesetzes wurde das gesetzmäßige Unrecht der neuen Schulregelung.

Die gesetzliche Forderung der Elternerklärung bereitet das Ende der slowenischen Minderheit in Kärnten vor. Wir wundern uns nicht, daß die Schulstatistik von Jahr zu Jahr ein Absinken der Zahl der für die zweisprachige Volksschule gemeldeten Schüler aufweist. Augenblicklich dürften vier Fünftel der schulpflichtigen Kinder aus Familien mit slowenischer Muttersprache keinen muttersprachlichen Unterricht mehr erhalten. Die Zahl der zum Slowenisch-Unterricht gemeldeten Schüler dürfte zweitausend nicht mehr erreichen.

Die geforderte Elternerklärung scheint im Naturrecht verankert zu sein. Man vergißt jedoch, daß dieses Elternrecht in seiner Tragweite dem Volke kaum bekannt sein kann. Selbst die Kirche stellt hinsichtlich des Elternrechtes ausdrücklich fest:

„Das Elternrecht ist infolge seiner Unterdrückung in Vergangenheit und Gegenwart dem Volke größtenteils unbekannt, obwohl es ein von der Kirche, ja selbst von der UNO geschütztes selbstverständliches Naturrecht ist.“ (Gurker Diözesansynode 1958).

Folgerichtig beauftragt der Diözesanbischof die Seelsorger, dieses entscheidende Recht in jeder Weise bekannt zu machen, die Eltern über ihre Rechte und Pflichten gegenüber dem Staat zu belehren und sie für ihr Elternrecht zu begeistern.

Der Staat fordert aber trotz jahrzehntelanger Assimilierung und sprachlicher Diffamierung von der Minderheit, daß ihre Erziehungsberechtigten durch die Elternerklärung beim Eintritt der Schüler in die Schule die ganze Tragweite der muttersprachlichen Verankerung der Schulerziehung und der schulischen Charakterbildung erfassen. Man fordert förmlich akademische Geisteshaltung der bisher so stiefmütterlich behandelten Minderheit!

„Mariner 2“ na poti proti Veneri

Že nekaj dni je bilo v ameriškem raketnem oporišču Cape Canaveral opaziti zadnje nervozne priprave za izstrelitev rakete, ki bi naj poletela proti zvezdi Veneri. To se je tudi zgodilo v nedeljo dopoldne, ko je bil v Cape Canaveralu izstreljen satelit pod imenom »Mariner 2«. Težak je 202 kg in je vrste Atlas-Agena ter je usmerjen proti zvezdi Veneri. V času 109 dni bi naj dospela raketa do svojega cilja in bi naj bila po predvidenih računih takrat oddaljena od zvezde Venere le 16 km. V območju Venere se bo raketa zadržala kakih 30 minut, nakar bo se zopet usmerila proti Zemlji.

V raketi so nameščeni prvovrstni aparati, ki omogočajo stalno zvezo z Zemljo. To zvezo so vpostavili po 44 minutah in je predvideni čas delovanja brezhibno. Po sedmih dnevih pa bo ta zveza pretrgana, nato bodo pa s pomočjo nekake antene prejimali z rakete poročila.

Začetna brzina rakete je bila 41.000 km na uro, po treh dnevih pa se je ta brzina zmanjšala na 10.000 km na uro. Ta brzina se bo med poletom še zmanjšala.

Strokovnjaki so kmalu opazili, da raketa »Mariner 2« ne leti v točno predvideni smeri, kar bi povzročilo, da bi bila oddaljenost od Venere občutno večja. Za ta slučaj pa so vdelali v raketo poseben motor, s katerim lahko z Zemlje regulirajo smer poleta. S pomočjo tega motorja so tako smer poleta v oddaljenosti 2 milijonov kilometrov uravnali in upati je, da bo raketa »potovala« po načrtani poti.

Predvideno je, da bo »Mariner 2« dopel v bližino Venere 14. decembra in tam bi naj v času 30 minut obkrožil planet, ga fotografiral in z aparati registriral važne znanstvene podatke. Znanstveniki upajo, da bodo aparati odgovorili na vprašanja: ali so ob Veneri magnetična polja, kako deluje v območju Venere termična energija, kakšno je delovanje plinov z elektroni in kolika je gostota kozmičnega prahu ob Veneri. Z elektronskim »očesom« bo raketa tudi skušala ugotoviti skozi oblake, ki obkrožajo Venero, kakšni so življenjski pogoji na tem planetu. Nato pa se bo »Mariner 2« zopet usmeril proti Zemlji. Njegova najmanjša oddaljenost od Venere bo 16.000 m, vsa dolga pot pa bo znašala skoraj 300 milijonov kilometrov.

Polet rakete »Mariner 2« pomenja za ameriško vesemirsko raziskovanje velik uspeh in v okviru medsebojne tekme s Sovjeti predstavlja močno pridobitev ob strani zadnjih sovjetskih uspehov.

Hud potres v južni Italiji

V italijanski pokrajini Campania, južno od Rima, je v torek zvečer ob 7. uri močan potresni sunek pretresel pokrajino. Prvemu potresnemu sunku so sledili še nadaljnji in začele so se rušiti stavbe. Silen preplah je nastal med prebivalstvom, ki je v paničnem begu iskalo varno zavetje na prostem.

Območje potresa obsega predvsem pokrajini Benevento in Avellino. Število smrtnih žrtev je bilo po zadnjih vesteh ugotovljenih trinajset, dočim gnotne škode še niso mogli povsem oceniti. Tehnični uradi so doslej sporočili, da je potres uničil štiri vasi, 52 vasi pa je poškodoval. Vendar pa ugotavljajo, da je poškodovanih mnogo več hiš, kakor so mislili prve dni po potresu in je več tisoč ljudi brez strehe.

Ljudem brez strehe je priskočila na pomoč vojska s šotori in z vozili, ki prinašajo ljudem potrebno hrano in obleke. Tudi vlada se je zavzela za prizadete kraje in je storila vse potrebno, da olajša prizadetim težek položaj.

Italijanski radio in televizija sta začela z organizacijo velike akcije za pomoč prizadetim. Organizirala sta denarno akcijo in italijanske gospodarske ter politične ustanove kakor tudi privatniki častno tekmujejo z radodarnostjo. Pa tudi iz inozemstva prihajajo solidarnostne brzojavke in tudi pomoč v denarju.

O močnih potresnih sunkih so poročali v zadnjih dneh tudi iz Grčije, kjer je bilo porušenih več sto hiš.

FARNA MLADINA ŽITARA VES

uprizori v nedeljo dne 9. septembra 1962, ob pol osmih zvečer na zgodovinskih tleh na Rebrci pred komendo igro

„ZADNJI VITEZ REBRČAN“

Dramatiziral Jaka Špicar

Ob slabem vremenu ob isti uri pri Rutarju v Žitari vasi.

Čisti dobiček je namenjen popravilu cerkvenega zvonika v Žitari vasi.

Vstopnina je 10.— šilingov.

Vstopnice dobite v predprodaji na uredništvu našega lista v Celovcu in na Rebrci na dan uprizoritve.

Iskreno vabljeni!

Man übersieht schließlich, daß der materialistische Zeitgeist der heutigen Zivilisation auch im Kärntner Unterlande den ethischen Wert der Elementarbildung eher zu leugnen sucht.

Angesichts der Schullage in Südkärnten müssen sich der Bund und das Land ihrer geschichtlichen Verantwortung bewußt sein. Die Ausrede mit der bezüglichlichen Pflicht der minderheitlichen Organisationen gilt nicht. Die tun ihre Pflicht voll und ganz. Glaubt man denn wirklich an die eigene Schuldlosigkeit angesichts der außerordentlichen Bedrohung des slowenischen Volkstums im Lande? Dann gilt nur noch die seinerzeitige

Erklärung der bekannten Kämpferin für die Rechte der Südtiroler Frau Viktoria Stadlmayer, vermerkt in einer Innsbrucker Wochenzeitung:

„Vielleicht kommt in Rom langsam eine neue Generation ans Ruder, die für nationales Getöse, das sich an falschen Schlagworten berauscht, kein Verständnis mehr hat. Vielleicht erkennt diese Generation, daß nur innerlich schwache Völker ihren Macht Hunger an Wehrlosen sättigen und daß die Südtiroler ein Recht haben, stolz auf ihr Volkstum zu sein und es zu erhalten. Vielleicht...“

Stojnica Blažeja F. in A.

na Pliberškem sejmu vam nudi ogromno izbiro vsakovrstnih potrebščin. Kdor želi kaj lepega in koristnega, naj gre samo k domačinu!

Drž. poslanec dr. ing. Ludwig Weiß šestdesetletnik

Dne 25. avgusta je praznoval svojo šestdesetletnico držav. poslanec dr. inž. Ludwig Weiss. Bil je ob tej priliki deležen številnih čestitk in slavlja s strani svojih osebnih in političnih somišljenikov. Jubilant je že ponovno dokazal svoje simpatije za nas koroške Slovence, vsled česar mu k njegovemu jubileju tudi mi iskreno častitamo.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Ponavljalni izpiti so 10. septembra 1962. Začetek ob osmi uri.

Dne 11. septembra 1962 so sprejemni izpiti za vse razrede. Učence lahko prijavite za sprejemni izpit vsak četrtek od 8. do 10. ure ali pa pismeno na naslov »Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Ravnateljstvo

Starši, pozor!

Vi ste odgovorni za srečo in bodočnost svojih otrok! Trojna je Vaša dolžnost:

Svojega malčka, ki ga prvič prijavljate za osnovno šolo, prijavite za slovenski pouk. Materinščina edina jamči za vzgojo v plemenitega, značajnega človeka, zvestega Bogu, narodu in domovini.

Svoji šoli odrasli hčerki dolgujete doto za njeno bližnjo bodočnost. Najboljša doto je temeljita srčna in strokovna izobrazba. Zato prijavite svojo hčer za gospodinjsko šolo šolskih sester v št. Jakobu v Rožu ali št. Rupertu pri Velikovu.

Svojega fanta nameravate gospodarsko usposobiti za bodoči poklic. Prijavite ga za kmetijsko šolo v Tinjah! Tam bo našel strokovni pouk in srčno vzgojo.

- K R A T K E V E S T I -

V Hanovru v Nemčiji so zaključili minulo nedeljo katoliški shod, na katerem se je zbralo nad 200.000 katoličanov. Že ves teden so bila zborovanja in predavanja o sodobnih vprašanjih, ki zanimajo katoličane v današnjem življenju. Shoda se je udeležilo okoli 50 škofov in štirje kardinali. Pri zaključni slovesnosti je zlasti mnogo vernikov pristopilo k svetim zakramentom.

V južni Italiji razsaja zopet otroška ohromelost. Samo v neapelski bolnici je v drugi polovici avgusta umrlo 19 oseb na tej bolezni. V času od letošnjega maja pa zaznamuje v tej neapelski bolnici že nad 80 smrtnih slučajev zaradi otroške paralize. Podobne vesti o obolenjih na tej hudi bolezni prihajajo tudi iz drugih pokrajin južne Italije.

Na Kitajskem se zelo hitro množi prebivalstvo. Kot poročajo komunistični viri iz Kitajske, šteje ta ogromna država že skoro 700 milijonov prebivalcev. Računajo, da se poveča število Kitajcev letno za 13 milijonov in ker je pri zadnjem ljudskem štetju Kitajska imela nekaj manj kot 602 milijona ljudi, računajo, da jih danes šteje že nad 700 milijonov. Znano pa je, da so komunistične oblasti začele ljudstvo navažati, da začne s sistematično kontrolo rojstev.

V Južni Koreji je prišlo do silne katastrofe, ko so ob močnih nalivih popustili jezovi reke pri mestu Sungschon. Okrog 10.000 ljudi je prišlo ob stanovanje, življenje pa je pri tem izgubilo nad 140 ljudi.

Politični teden

Čeprav so politiki še na počitnicah, se že kažejo prvi znaki živahnega mednarodnega dogajanja na političnem področju. Sicer pa letos o kakšnih »političnih počitnicah« ne moremo govoriti, kajti večni mednarodni kalivec miru — komunizem — tudi v tem času ni miroval; pridružilo se mu je pa še v nekaterih državah živahno stavkovno gibanje po državah Srednje Evrope, katere smo doživljali tekom zadnjih mesecev.

Zaostritev v Berlinu

Ob berlinskem zidu se dogajajo zadnje dni nevarne reči. Ti incidenti niso več navadni krajevni nemiri, temveč grozijo razpihati »lečo iskro« v nevaren požar. Kar že Sovjeti dolgo napovedujejo, se začenja uresničevati. Zgleda, da bo zares prišlo do sklenitve separatnega miru med Vzhodno Nemčijo in Sovjeti. Kot nekaka predigra bi naj bila ukinitev sovjetskega vojaškega poveljstva in prenos te oblasti na nemško vojsko. Zgleda, da hočejo Sovjeti prisiliti zahodne zaveznike, da bi vsaj posredno priznali obstoj Vzhodne Nemške republike. To pa bi dosegli s tem, da nekako prisilijo tri zahodne partnerje, s katerimi so leta 1945 delili Berlin, da bi mesto s Sovjeti morali odslej reševati medsebojna sporna vprašanja ob zasedbi celotnega Berlina neposredno z zastopniki Vzhodne Nemške republike.

Zapadni zavezniki so že pričakovali, da bo do tega enkrat prišlo in so zato brez nervoze odgovorili, da se zanje položaj ni prav nič spremenil. Znova so poudarili, da imajo polno pravico ostati v Berlinu in tem pravicam se nikakor nimajo namenja brez trdnih garancij za svobodni Berlin odpovedati. Zato znova predlagajo ponovna pogajanja o Berlinu in o vseh vprašanjih, ki se tičejo sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo vobče.

V Alžiru zopet kaos

Ko je že bilo v Alžiru vse pripravljeno za volitve, ki bi se naj vršile v nedeljo 2. septembra in je že bila volilna kampanja na višku, čeprav je za volitve prijavila kandidatno listo samo stranka alžirskega osvobodilnega gibanja FLN, je kot strela z jasnega prišla vest, da do teh volitev ne bo prišlo. Odložene so za nedoločen čas, pač dokler ne bo v deželi zopet vladal mir. Tako je odločil »močni mož« Alžira Ben Bella, kateremu pa so se nenadoma začela majati tla. Sredi minulega tedna so se namreč uprli političnemu biroju Ben Belle vojaški oddelki četrte vilaje, ki imajo svoj sedež v glavnem mestu Alžiru. Tudi kandidati pristave te vojaške skupine so preklicali svojo udeležbo na volilni listi enotne FLN, kar pomeni, da celotna lista FLN ni več pravomočna.

Tako je znova nastala zmeda v deželi in nevarnost je, da bi ne prišlo do vojaških nastopov med sprtimi skupinami.

Velik del vojaških predstavnikov in političnih voditeljev, ki so z nezaupanjem gledali na delovanje političnega biroja Ben Belle, se je zgrnil okrog četrte vilaje, ki ima oblast nad glavnim mestom. Sam Ben Bella pa se največ zadržuje v Oranu in zbira okrog sebe oddelke, ki so v zapadnih pokrajinah države. Tako je trenutno stanje v nemirnem Alžiru.

De Gaulle v nevarnosti

Tudi na Francijo še vedno padajo temne sence alžirske tragedije. Nekdanje divjanje OAS-ovcev po Alžiru je preneseno na francoska tla. Še vedno se dogajajo bombni napadi, atentati in druga nasilstva, katera povzročajo zločinci iz vrst OAS. Poleg tega pa prizadevajo francoskim oblastem skrb tudi preseljenici in kolonisti iz Alžira, ki se nikakor ne marajo okleniti dela in še vedno čakajo, kdaj se bodo lahko vrnili nazaj v Alžir. Največje zlo pa predstavlja nezanesljivost francoskega upravnega aparata, v katerem še vedno zavzemajo visoka mesta skriti pristaši OAS-a, kar predstavlja nevarno peto kolono, ki more močno paralizirati boj proti zločinstvu OAS-a v državi.

Ves gnev alžirskih Francozov in kolonistov ter OAS-ovcev je naperjen predvsem na predsednika De Gaulle. Očitajo mu, da je on »likvidator francoskega imperija« in zato izdajalec ter sovražnik Francije. Do izraza prihaja to sovražstvo do francoskega predsednika v terorističnih napadih in atentatih na De Gaulle, ki »mora pasti ka-

kor pes«. Zadnji atentat je bil izvršen konec prejšnjega tedna v bližini Pariza, ko se je predsednik vračal na svoj dom v spremstvu nekaterih visokih uradnikov in policije. Tedaj pa začne streljati iz strojnic, ki so pokvarile več avtomobilov, vendar si je De Gaulle srečno rešil glavo. In prav ta slučaj dokazuje, da imajo OAS-ovci svoje zaupnike tudi na najvišjih mestih, ki so predhodno obvestili napadalce o povratku De Gaulle na dom. Preiskave o tem atentatu so tajne in policijske oblasti so dobile nalog, da morajo začeti neizprosni boj proti tem ostankom alžirskega zločinstva v Franciji.

Razorožitvena konferenca brez uspeha

Že kar v nedogled gredo razpravljanja o razorožitvi v Ženevi. Predlogi in protipredlogi polnijo predale konferenčnih miz in arhivov, a do uspeha je še vedno tako daleč, kot je bilo pred meseci in leti. V glavnem se pač vse odigrava kot v začaranem krogu: vsi hočejo razorožitev, a eni si jo predstavljajo povsem nekontrolirano, dočim je drugim prav kontrola nad izvedbo dogovorov bistvenega pomena. In prav v tem je vzrok, da ne pridejo do uspešnih zaključkov pri teh razgovorih.

Da bi le vsaj nekoliko približali obojni stališči, sta ZDA in Anglija zadnji ponedeljek na seji predložili dva nova predloga. Prvi predlog obsega osnutek za splošno prepoved poizkusov jedrskih eksplozij. Po tem predlogu bi bili prepovedani vsi jedrski poizkusi. Vključuje ta predlog tudi mednarodno jedrsko komisijo znanstvenikov, sestoječih iz 15 članov-zastopnikov treh nuklearnih velesil. Nadzorstvene postaje bi naj bile v vseh prizadetih državah in službo v njih bi opravljali pripadniki teh držav, katerim bi bili prideleni opazovalci drugih držav. Ker pa so ZDA in Anglija že pred časom pristale na to, da bi bili pripravljeni zelo skrbno število takih nadzorstvenih postaj iz razloga, da je danes že mogoče z veliko gotovostjo ugotavljati nukle-

arne eksplozije tudi na velike razdalje s pomočjo preciznih in preizkušenih aparatov, postaja očitek Sovjetov, da bi takšne nadzorstvene postaje služile vohunskim namenom, prazen in brez podlage. Vendar so tudi ta predlog Sovjeti odklonili.

Vendar sta ZDA in Anglija predložili še drug, minimalen osnutek pogodbe, ki predvideva ustavitev vseh nuklearnih poizkusov v atmosferi, v vesolju in pod vodo, torej poizkusov, ki povzročajo radioaktivne padavine. Vključene pa ne bi bile eksplozije pod zemljo, ki jih je težko določati. Ta osnutek ne vsebuje nikakih določb o nadzorstvu in zato ni mogoče govoriti o kakem vohunjenju. Tudi bi bile nadzorstvene postaje omejene na najmanjši število. A kot zgleda, so Sovjeti tudi ta nepopoln osnutek zavrgli z motivacijo, da je preveč površen. In tako gre govorjenje v Ženevi v nedogled; upanja na uspeh pa je še vedno zelo malo.

»Napad« na Kubo

V soboto zvečer so začeli neznani napadalci z morja s topovi obstreljevati stanovanjske hiše v glavnem mestu Kube, v Havani. Pozneje se je zvedelo, da so ta napad inscenirali člani »Revolucionarne dijaške organizacije«, ki ima svoj sedež na Floridi (ZDA). Sporočilo pravi, da je bil napad usmerjen na hotel, v katerem stanujejo sovjetski strokovnjaki, katere je poklical Fidel Castro v državo, da mu pomagajo »graditi socializem«. Ob napadu ni bilo nobenih žrtv in napadalci so se mirno vrnili na svoja oporišča.

Naslednjega dne je Fidel Castro obtožil ZDA, da so odgovorne za ta piratski napad, ki vpada v vrsto sovražnih in izjavalnih akcij ZDA proti Kubi. Da ocenjuje Castro ta napad za grobo kršitev, je pokazal tudi s tem, da je Kuba podobno kot ob ponesrečeni invaziji pred leti prekinila vse telefonične zveze med ZDA in Kubo. Združene države pa odločno zanikajo sleherno odgovornost za ta »napad«. Vendar pa ameriško časopisje poroča o velikih pošiljkah vojnega materiala in tudi vojaštva iz Sovjetske zveze na Kubo, kar pomeni nevarnost za mir v tem delu sveta.

... in pri nas v Avstriji

Zadeva konkordata zori

Vprašanje konkordata, to je meddržavne pogodbe med Vatikanom in Avstrijo ima pri nas že obširno in zanimivo zgodovino. Po daljših razpravljanjih skozi vsa poveljna leta je to vprašanje pred končno rešitvijo. Posebno zadnja leta moremo v tem oziru zabeležiti velik napredek in mnogo vprašanj, ki bi naj uredile neurejene razmere med Cerkvijo in državo v Avstriji, je bilo v tem času ugodno rešeno. Najlažje je bilo urediti finančna vprašanja, kot so verski sklad in povrnitev škode po nacistu. Težje pa je bilo rešiti zadeve, ki se tičejo vzgoje, privatnih šol in splošnega pouka v šolah ter zakonskega prava. Zato so te slednje zadeve ostale še nerešene.

Kakor pa poročajo, so tudi težave okrog teh vprašanj končno premagane. Že pri izdelavi šolskega zakona, ki je bil pred kratkim izglasovan, je opaziti, da je poslanska zbornica na Dunaju močno upoštevala želje Cerkve. Zadnja poročila pa pravijo, da so v Vatikanu izmenjali listine, ki se nanašajo na bodoči konkordat med Vatikanom in Avstrijo.

Politično zatišje in draginja

Vroče dneve letošnjega avgusta preživljajo avstrijski ministri na svojih domovih ali na letoviščih. Zato ne zaznamuje avstrijska notranja politika v teh tednih nič izrednega. Le različne stavke zdaj tu zdaj tam in še kak neprijeten dogodek nekoliko razburi zatišje. Med stavkami je najbolj razburila duhove stavka finančnih in obmejnih uradnikov, ki je tudi v tujskoprometnem oziru škodovala. Zadnje dni pa je

grozila še stavka delavcev v sladkornih tovarnah, katerih je največ na Gradiščanskem, a je po nekaj dnevih prišlo do sporazuma in delavci so se vrnili na delo. Posledice bomo pa občutili šele pozneje, ko bomo morali dražje plačevati sladkor.

Vobče opažamo, da draginja pri nas hitro raste. Posebno naše gospodinjete letos upravičeno tožijo nad cenami živilskih potrebščin. Saj so nekatera živila za polovico dražja od lanskega leta. Ko je bilo mogoče lansko leto na živilskem trgu dobiti krompir v tem letnem času za 1 do 2 šilinga, stane letos na solnograškem trgu do 3 šilinge. Isto je z drugimi zelenjavami in sadeži. Trdijo sicer, da je to posledica slabega vremena v prvi polovici leta, vendar bo vzrok temu porastu cen globlji. In tako prihaja do gospodarskih nemirov v obliki stavk, groženj in kritik; stavke nastajajo zaradi nezadostnih plač, povišanja plač pa povzročajo zopet povišanje cen pridelkov; posledica tega nezdravega procesa pa je vedno večja draginja.

Veliko prahu zaradi avto-cest

V političnih krogih pa je precej prahu dvignila trditve nekega strokovnjaka, da je gradnja avtomobilskih cest v Avstriji najdražja. Pri tem navaja strokovnjak primere iz Nemčije in drugih evropskih držav. Ker spada gradnja avto-cest v resor ministrstva, ki ga vodi minister OeVP, je razumljivo, da je socialistični vladni partner takoj po časopisih obtožil ministra dr. Booka, da ne zna gospodariti z državnim denarjem. Na dan so privlekli nekaj nerednosti ob gradnji avto-cest po Mondsee in drugod.

Rakoši in Gerö izključena iz KP

Madžarski voditelji so se odločili, da svojo komunistično partijo očistijo glavnih prvakov stalinističnega režima. Tako so izključili dolgoletnega madžarskega Stalina Mathiasa Rakošija in njegovega naslednika in pomočnika Erone Geröja. Oba voditelja sta obtožena, da sta uvedla na Madžarskem metode osebne diktature in terorja, da sta po nedolžnem poslala v smrt ali v zapor veliko število ljudi ter da sta s tem škodovala ugledu komunistične partije in zastrupljala odnose z drugimi »bratskimi« partijami. Med najbolj znanimi žrt-

vami tega režima je bil minister Laszlo Rajk, ki so ga umorili, a pozneje rehabilitirali. Tudi sedanji komunistični voditelj Kadar je bil v zaporu in mučen od Rakošijeve AVH. Gerö je bil partijski tajnik v času vstaje leta 1956, Rakoši pa ves čas pred njim. Oba voditelja sta že ves čas »na zdravljenju« v Sovjetski zvezi.

Kot vemo, je bil prav v času Rakošijeve strahovlade zaprt in obsojen tudi kardinal Mindszenty, ki pa ne le ni bil rehabilitiran, temveč se mora še vedno skrivati v ameriškem poslaništvu.

SLOVENC

doma in po svetu

IVAN STANTA — MISIJONAR NA MADAGASKARJU

Mlad slovenski misijonar č. g. Ivan Stanta pojde na otok Madagaskar v misijone. Že dolgo je gojil ta poklic in svoje predstojnike-lazariste je prosil, da bi smel oznanjati Kristusov evangelij med pogani v Indoneziji, kar mu je bilo dovoljeno. A malo pred odhodom na otok Java je bil izdan odlok indonezijske vlade, ki prepoveduje tujcem misijonariti po Indoneziji. Sedaj so mu določili predstojniki otok Madagaskar za misijonsko polje. Te dni zapuša Italijo, rojen pa je bil v Mirnu pri Gorici, kjer je tudi leta 1959 slovesno obhajal novo mašo ob astistenci številnih duhovnikov, ki so izšli iz te verne župnije.

TURNEJA SLOVENSKEGA OKTETA PO RUSIJI

Velik uspeh je imela turneja Slovenskega okteta in plesnega orkestra Radia Ljubljana po Sovjetski zvezi, kjer so slovenski umetniki v pol drugem mesecu navduševali rusko ljudstvo s pesmijo in glasbo. V tem času so priredili 37 koncertov po največjih mestih Rusije in povsod so želi velike uspehe. O umetniški kvaliteti nastopov so poročali zelo pohvalno največji sovjetski časopisi in tudi zanimanje za te nastope je bilo veliko, saj so bile vstopnice za nastope povsod že predhodno razprodane. Obe umetniški skupini sta nastopili tudi na sovjetski televiziji.

KLASIKI V SLOVENŠČINI

Pri Državni založbi Slovenije so v prevodu Antona Sovreta izšle v eni knjigi štiri Sofoklejeve tragedije: Karelj Oidipus, Oidipus v Kolonu, Antigona in Filokletes.

SLIKAR JAKI V ST. MORITZU

Na mednarodni razstavi grafične umetnosti v St. Moritzu je razstavljal svoja dela tudi slovenski fični slikar Jaki. Njegova izvirna dela so povzročala mnogo pozornosti, ker kažejo nekaj odklon od dosedanje evropske grafične tradicije in se odlikujejo z izrecno domišljajskimi motivi. Kritika ocenjuje njegova dela zelo pohvalno.

KIPAR DRAGO TRŠAR RAZSTAVLJA

Drago Tršar, znani slovenski kipar, je junija meseca imel v salonu beograjske Moderne galerije prvo samostojno razstavo svojih umetnin zadnjih treh let v Beogradu. Tršar je bil leta 1961 eden izmed nagrajencev I. trienala likovnih umetnosti v Beogradu.

LOTERIJA UMETNIN

Svojevrstno prireditev so pripravili slovenski kulturni delavci v Buenos Airesu. Slovenska kulturna akcija je priredila v okviru kulturnega večera žrebanje loterije umetnin. Ta prireditev je bila v Slovenskem domu dne 17. avgusta.

Zgodovinar Marjan Marolt je povedal več šaljivih iz življenja umetnikov Simona Ogrina in Žeta Petkovška. Nato je bil umetniški razgovor med pisateljem Zorkom Sinčičem in mladima slikarjema Ivanom Bukovcem ter Francetom Papežem. Med njimi in občinstvom se je razvil zanimiv razgovor o dojetanju umetnin ter o upodabljanju umetnosti sploh. Nato je sledilo žrebanje slik, ki so jih podarili slovenski slikarji in kiparji v izseljenstvu.

ROMANJE V ARGENTINSKI LURD

Vsako leto poromajo Slovenci v Argentini k lurski Materi božji v bližini Buenos Airesa. Tudi letos se je v nedeljo, 19. avgusta zbralo mnogo Slovencev pri tej romarski cerkvi, kjer so imeli svojo pobožnost. Mesto odsotnega direktorja g. Oreharja, ki se mudi na Koroškem, je vodil slovenski g. Stare s pomočjo neumornega g. Jožeta Juraka. Mogočna procesija in ljudsko petje je slovenske rojake ponovno povezovalo v tesno družinsko skupnost ob Kraljici Slovencev.

NOV VSEUCILISKI PROFESOR V ZDA

Na hawardski univerzi je v lanskem šolskem letu promoviral g. Rado Lenček, ki je po vojni nekaj časa poučeval na slovenskih srednjih šolah v Gorici in Trstu. Tu je tudi izdal skupaj s prof. dr. Turnškom etnografski zbornik Ob Jadranu. Na tržaškem radiu je imel vrsto odličnih literarnih in kulturnih predavanj. Zbral je tudi gradivo za lepo knjigo slovenske Marijanske lirike. Leta 1956 se je odselil z družino v ZDA, kjer je prejel stipendijo za študij na ugledni hawardski univerzi.

Novi doktor je že nastavljen za profesorja na University of Illinois, kamor se bo preselil v septembru. Hčerki Jelica in Alenka sta že sophomores, to je v drugem letniku High School in se obe med angleškimi sošolkami krepko uveljavljata. Jelica je umetnica-slikarica. Soproga prof. dr. Lenčka, gospa Antonija, hčerka znanega slovenskega pesnika dr. Jožeta Lovrenčiča, je doslej tudi bila v službi na hawardski univerzi kot knjižničarka. Letos je z drugimi uslužbenci hawardske univerze z letalom odletela iz Bostona na potovanje, tudi v Trst in Ljubljano.

90-letni jubilej šentjakobske posojilnice

Št. Jakob v Rožu praznuje letos poseben jubilej: Posojilnica in hranilnica dosega svoje devedeseto leto obstoja in se sme javno pohvaliti, da spada med najstarejše slovenske zadrage. Zato ji hočemo tudi v našem listu posvetiti svojo posebno pozornost.

Kako se je zadružništvo začelo

Zadrage so se rodile na evropskem zapadu, in sicer predvsem v Angliji in Franciji, kjer so v tej obliki združevanja skušali delavci in kmetje v samopomoči najti izhod iz preteče krize. Čim se je v gospodarstvu dobila udomačil denar, se prične tako imenovani kapitalizem, pri katerem stopa kapital v ospredje gospodarjenja. Kaj nazivamo kapital? Vsa v gospodarstvu običajna sredstva, ki nam poleg dela pomagajo gospodariti, torej denar, blago, surovine, stroje, orodje, poslopja, zemljišča, vrednotnice, terjatve, patente i. dr. S kapitalom stopi v gospodarstvu v ospredje tudi njegov lastnik in po njem nazivajo gospodarstveniki ta gospodarski red.

Delavci, obrtniki, kmetje se kot šibkejši gospodarski partnerji kaj kmalu znajdejo v večji ali manjši odvisnosti od velepodjetnikov-kapitalistov, ki uravnavajo svoja odvisna gospodarska sredstva seve v najbolj rentabilne gospodarske panoge. Prvi so se v tej grozeči stiski združili angleški delavci in so osnovali leta 1830 nekakša konzumna društva, ki naj bi jim ceneje posredovala nakupe za življenje potrebne blaga. Tudi v Franciji se v tem času pojavijo prve produktivne zadrage, ki naj pomagajo kmetom in obrtnikom pri njihovi produkciji. V Nemčiji osnuje Schulze-De-litsch leta 1849 prvo skupno zadrugo. V nizu razvoja kapital vedno bolj vpliva na gospodarsko življenje, v ospredju gospodarskih problemov se pojavi vprašanje kreditov, t. j. izposojevanja tujega kapitala proti obrestim. Za kmetijstvo skuša rešiti to kočljivo vprašanje nemški pastor Franz Wilhelm Raiffeisen, ki započne pokret kmetijskega kreditnega zadružništva. Njegova zamisel temelji v tem, da bi si kmetje s svojimi denarnimi vlogami in posojili medsebojno kreditno sami pomogli.

Zadružništvo med Slovenci

Slovence ni treba biti sram, da so dobri učenci zapadnih šol in izkušenj. Saj so v srednjem veku z drugimi Slovani vred odraščali predvsem v turških bojih svoj krvi. Kot Čehi na severu so se tudi Slovenci kaj kmalu oprijeli zadružne samopomoči. Zanimivo je, da gredo med Slovenci kreditne zadrage od vsega početka vzporedno z blagovnimi zadrugami, pri katerih imajo prvenstvo predvsem bohinjski sirarji. Velika slovenska zadružnika sta Miha in dr. Jože Vošnjak, ki prva spoznata veliki pomen zadružne samopomoči za mali in

podjetni slovenski narod. Zgodovinar Josip Mal navaja, da so v Avstriji že leta 1863 razpisali nagrade za sirarske zadrage in da je v Bohinju ustanavljal župnik Janez Mesar sirarske zadrage po vzorcu tirolskih in švicarskih podjetij. Ta zgodovinar daje prvenstvo slovenskega kreditnega zadružništva Ljutomeru, Kranju in Postojni (1872) in dostavlja, da sta leta 1873 sledili slovenski posojilnici Ziljska Bistrica in Št. Jakob v Rožu. To navidezno neresnico je razumeti tako, da so postale posojilnice pravno veljavne šele z letom 1873, ko so na Du-

Župnik Matej Ražun

Finžgar in koroška slovenščina

Pred par meseci je umrl pisatelj Finžgar. Živo se je zanimal za koroško slovenščino in jo je dobro poznal. On je zapisal: „Vi koroški Slovenci imate mnogo pristno slovenskih besed, ki so iz drugih slovenskih narečij že izginile.“

Iz tega sledi, da je koroška slovenščina pristna slovenska govorica in da ta govorica ni prav nič manj slovenska nego ostala slovenska narečja.

Poleg tega pa je ta koroška slovenska govorica prav močno podobna sosednim slovenskim narečjem. V Št. Lenartu pri Sedmih studenčih govorijo ziljsko slovensko narečje. In prav isto slovensko narečje se govori v sosednji Kranjski gori na Kranjskem! Železniški uradnik Franc Uršič, doma v Štebnu pri Beljaku, je nekoč peš hodil iz Št. Lenarta pri 7 studenčih čez Korensko sedlo na Kranjsko. Ko pride na Kranjsko, se spusti v pogovor s prvo žensko, ki jo sreča. Pa kmalu presenečen reče: „O, vi ste

naju izglasovali zakon o zadružništvu. Ta zakon je bil nato ponovno noveliran.“

Nekaj o šentjakobski posojilnici — jubilancki

V rožanskem Št. Jakobu igra Janežičeva družina v Lešah najodličnejšo vlogo. Iz nje je izšel predvsem znameniti slovničar in slovenski buditelj Anton Janežič. Iz tega doma pa prihajajo še dr. Valentin Janežič, zdravnik v Pragi in ustanovitelj posojilnice, Simon Janežič, tajnik Mohorjeve družbe ob zatonu minuloga stoletja, in dr. Anton Janežič, zdravnik na Bledu med prvo in drugo svetovno vojno. Dr. Valentin Janežič se je zadružne misli navzel gotovo že med Čehi. Vsekakor je bila na njegovo pobudo v Št. Jakobu ustanovljena v jeseni 1872 Posojilnica in hranilnica, ki je z novim zakonom leta 1873 zadobila svoje pravo ime. Verjetno, da je bil prvi poslovni prostor kreditnega zavoda pri Janežiču v Lešah.

V poznejših letih se pojavita med bolj znanimi šentjakobskimi zadružniki še župnik Aplen in tečinski posestnik Franc Schuster, pd. Maček. Znano je, da se je nekako 1899. leta pod župnikom Matejem Ražunom pojavila potreba lastnega zadružnega doma in da je pod njegovim načelstvom posojilnica sklenila nakup pd. Hornovega poslopja v Podgradu in je tam ustanovila svoj prvi zadružni dom. Ta nakup je dal Francetu Schusterju, ki je bil istakto kupec za Hornovo poslopje, povod, da je izstopil iz posojilničnega načelstva in je pozneje ustanovil svojo nemško posojilnico.

pa Korošica! Govorite, kakor govorijo v Št. Lenartu pri 7 studenčih! A ženska mu odgovori: „Nikakor ne! Kranjsica sem. Tu pri nas vsi tako govorimo!“

Na obeh straneh Korenskega sedla govorijo isto slovensko narečje.

Podobno je podjunskim narečjem. Podjunsko slovensko narečje ima mnogo sličnosti s slovenskim narečjem, ki se govori na Pohorju na Štajerskem. Podobnost oziroma enakost obstoji tako v naglasu kakor tudi v izgovarjavi samoglasnikov.

Ni torej res, da se koroška slovenščina loči od drugih nekorških slovenskih narečij. Nasprotno je res, da je koroška slovenščina močno podobna sosednjim slovenskim narečjem. Drugače tudi biti ne more. Narečja, ki so si krajevno bližja, so si tudi podobnejša med seboj.

Pisatelju Finžgarju pa bodimo hvaležni za lepo priznanje o lepoti in pristnosti koroške slovenske govorice!

Znameniti šentjakobski zadružniki

Ob teh bi se dal pisati cel roman. Št. Jakob v Rožu je šel svojočasno celo vrsto mož-korenin, to je kmetov-posestnikov, ki so se odlikovali bodisi s prirodnimi ali pridobljeno inteligenco in bili hkrati prežeti dejavnega krščanskega idealizma. Navidezno morda navzven raskavi in rezki so imeli v prsih za vse dobro in plemenito navdušenje. Z nekim upravičenjem jih smemo nazvati Ražunov rod, ker so bili brez izjeme v krepki značajni in strokovni šoli odličnega duhovnika in Slovenca Ražuna.

Naj naštejemo nekatere izmed njih: Kobentar Franc, pd. Vidman v Podgradu, Janežič Jože v Lešah, Štikar Jože v Št. Petru, Mayer Franc na Bistrici, Nagele Jože v Podgradu, Mečina Janez v Veliki vesi, Antonič Matej na Reki, Božič Jože, pd. Boserman na Vazah, in še drugi.

Ti močje, prežeti krščanske nesebičnosti, zvesti sinovi svojega naroda, ugledni gospodarji in dobri očetje svojih družin, so še danes ponos Št. Jakoba pod Golico in ostanejo zapisani v zlati knjigi šentjakobskih src. Bili so svojim sosedom tudi gospodarski stober ne nazadnje s svojim nesebičnim zadružnim delovanjem. Kdo naj navede številke, koliko domov in koliko sosedov so reševali v denarnih stiskah!

Trije vzori nam potomcem!

Ražun Matej, vzoren duhovnik in plemenit rodoljub, ki je prvi med koroškimi Slovenci povzdignil glas lastne kulturne in gospodarske samopomoči. Narodna šola v Št. Petru in Narodni dom v Št. Jakobu sta kamnita klicarja in spomenika velikega rojaka.

Franc Mayer

Jože Štikar

Mayer Franc, pd. Ibovnik na Bistrici, dolgoletni šentjakobski župan in načelnik posojilnice, o katerem so dejali celo Nemci, da bi po svoji prirodni inteligenci spadal na ministrski stolček. Bil in ostal je zvest sin Cerkev in svojega naroda do poslednjega diha in zato zasluži prvo mesto med šentjakobskimi prvaki.

In še Štikar Jože, posestnik v Št. Petru, vzoren gospodar, nadvse ustrežljiv sosed v vsakem oziru, nesebični posojilničar, veren kot nedolžni otrok in dober kot črni kmečki kruh.

Naj ostane ob posojilničnem jubileju živ spomin na te vrle šentjakobske možekorenine!

KULTURNI OBZORNİK

Dunajske meditacije

Med zelenjem na Stari Donavi so se kopali predmestni paglavci, kakršne je mojstrsko opisal Cankar. Thaliastasse na Ottakringu, ki jo je Cankar imenoval široko in ravno svetlo reko in v katero se stekajo smrdljivi kanali (namreč umazane stranske uličice; na eni je tudi sam dolga leta stanoval), so preplavili najnovejši, že poletje napovedujoči lepki različni tvrd. Ko sem si ogledal vse to, sem ponovno zaslutil, da bi bilo potrebno napisati vsaj krajšo razpravo o Cankarjevem Dunaju in umetnikovih opisih tedanjega socialnega stanja v predmestjih. Šele potem bi lahko zasluhtili veliki napredek zadnjih štiridesetih let, ki se pozna tudi tu, čeprav so smrdljive ulice še vedno ostale. Niti informativnega članka o odblesku Dunaja v literarnih delih najvažnejših slovenskih pisateljev nimamo, čeprav je bil ta vse do leta 1918 prva kulturna postojanka in glavna šola Slovencev, skratka okno v svet. Seveda igra v zadnjem času tudi politika svojo vlogo. Dunajska slavistika je davno ni več to, kar je bila nekoč. Na njej se je ustalila zgolj stara, konservativna jezikoslovna šola, ki se malo ukvarja z literaturo in estetskimi vprašanji, in se bolj zateka v jezikoslovje, zlasti v rusistiko in po prihodu Hrvata dr. Hamma tudi v srbo-kroatistiko ter cerkveno slovenščino, pa v starinoslovje, medtem ko pušča sodobnost, to najmodernejše viharo razburkano slovensko obdobje, vendar. Zato se bo moral med koroškimi slovenskimi študenti samoiniciativno najti nadarjen posameznik, ki se bo lotil zamudnega, a zanimivega dela. Moral nam bo predstaviti Dunaj in njegov odblesk v literarnih delih slovenskih pisateljev, kar bi zanimalo tudi Avstrijce in sploh široko javnost. Ob

15-letnici tukajšnjega slovenskega visokošolskega kluba bo poseben odbor izdal VISOKOŠOLSKI ZBORNIK, v katerem bo morda nakazan in delno obdelan tudi ta problem. Visokošolski klub je namreč v zadnjem času izredno zaživel (priredil je vrsto predavanj in referatov s področja slovenske zgodovine in literarne zgodovine ter koroške problematike, kjer so sodelovali tudi nekateri gostje), posebno pomembno pa je, da je pomagal pri organizaciji mesečnih sestankov vseh dunajskih Slovencev, na katerih so bili tudi intimni literarni in pevski nastopi. Klub bo skušal seznanjati tudi nemško govorečo javnost s kulturnim in političnim ustvarjanjem Slovencev ter pripravljati za začetek avtor tega članka skupaj s koroškimi Slovenci P. Zdvocem prevode nekaterih sodobnih slovenskih pesnikov (Daneta Zajca, Gregorja Strniš, od zunanjih pa K. Vl. Truhlarja in Milene Merlak Detela), ki naj bi bili objavljeni v eni izmed avstrijskih literarnih revij. Sploh si želimo, da bi naši kulturniki, živeči onstran mej ožje domovine, začeli konstruktivneje obveščati tuje prebivalstvo o kulturnem delu Slovencev. Hkrati si tudi želimo, da bi nas isti kulturni delavci bolje in redneje obveščali o kulturni situaciji in literarnih strujah dežel in kontinentov, kjer živijo.

Tudi domovina je ta čas delno usmerjena proti Dunaju. Jakob Šolar pripravlja ponovno izdajo Zbranih del Frana Detela, ki naj bi začela izhajati že letos. Urednik se je odločil, da bo natančneje raziskal nekatera še neobdelana področja iz pisateljevega življenja na Dunaju, saj je Detelo študij klasične filologije (1871-1875) bogatil in vzpodbujal k pisateljevanju. Neraziskani dokumenti iz tistega časa pa leže v dunajskem univerzitetnem arhivu.

Dunaj je mesto, v katerem se hote ali ne hote na vsakem koraku srečaš s slovanskim imenom ali spomenikom. Tu živi na tisoče germaniziranih Čehov in drugih Slovanov in podoba je, da je mesto zraslo prav iz slovanske krvi. Ko gledaš velike palače, cerkev sv. Štefana ali parlament, zgrajen iz devinskega kamna, se začutiš majhnega in ti je tesno. Ko pa stopaš mimo nekdanjih cesarsko-kraljevskih hlevov, se spomniš Martina Krpana in njegove kobilice, hkrati pa začutiš moč Levstikove napovedi: prav mi Slovenci smo v zadnjih štiridesetih letih veliko pokazali, če se že pač soočimo s katerim drugim „kulturnejšim“ evropskim narodom. Značilno je, da smo se močneje otreli provincializma in stopamo dandanes v kulturni ustvarjalnosti (če izvajamo reproduktivne umetnosti, gledališče in glasbo) po kvalitetnejšem ustvarjalnem sluhu kot naši severni sosedje.

Avstrijci so za Kravsom, po času Hitlerjeve okupacije, običajni velikokrat v kulturni amorfnosti, ob razkroju sentimentalne in zlagane biedermeierske operete (gledališče, film!), saj je videti, da jih konjunktura in kapital hvalevredno uspavata. V gledališču sicer z uspehom prikazujejo starega Raimunda, pa Anouillovega Becketta in Goethejevega Egmonta (Burgtheater), medtem ko v Akademskem gledališču uprizarjajo Molnarjevega Laboda, Schnitzlerjevega Anatola, Saroyana itd. Nekateri manjši odri se ukvarjajo z avantgardističnimi in eksperimentalnimi poskusi. Tako je uprizoril Theatertheater precej tvegane Picassovega dramskega prvenc „Kako se prime želja za rep“, sedaj pa igra Strindbergovo Sonato strahov.

Tudi knjige in revije v glavnem ne vzdržijo primerjave s slovensko ustvarjalnostjo (zlasti mladimi) v domovini ali inozemstvu. Omeniti je, da pripravljajo 60-letni pesnik in pisatelj Otto Basil utopični

roman Wagenburg Deutschland, ki hoče prikazati Hitlerjev svet, kakršen bi bil danes.

Dramatik Franz Theodor Czokor opisuje v drami Znamenje na steni obračun z nacističnim voditeljem v nekem južnoameriškem kraju.

Med poeti zelo cenijo globoko miselno katoliško pesnico Christino Busta, od mladih pa se lepo uveljavljata pripovednici Hamelore Valencak in Alice Albrich-Mavrocordato. Kljub temu pa človek pogreša tisto živahno duhovno dejavnost, kakršna je vladala pred vojno v domovini in kakršna je iz različnih idejnih in opozicijskih razlogov tudi sedaj.

V Ljubljani se je tako skupini okrog PERSPEKTIV začasno posrečilo ohraniti revijo, čeprav je pred kratkim izšla šele lanska 14. (decembrska) številka. Videti je, da se bo revija ohranila, saj je njena ustvarjalna in ideološka sila v zadnjem času precej popustila, kar pa ne moti sebičnih posameznikov iz vrst njenih nasprotnikov, da ji ne bi očitali „raztrotene individualizma“, pa še kaj.

Ob vsakem koraku se v tem velenem srečuješ s tradicijo. Razvajena publika zopet ploska „izgubljenemu sinu“, dirigentu Karajanu, ki se je vrnil in se pobotal z Opero in oblastmi. (Pa saj se je Mahlerju prav tako godilo!).

Ob večernih urah se na sprehodih po Ottakringu pogrezaš v samega sebe in ustvarjalnost lastnega naroda. Svoj jezik ljubosumno čuvaš pred tujimi vplivi, hkrati pa ni nevarnosti, da bi se izmislil v vsakdanjem govoru. (Mogoče je tudi to ena izmed značilnosti emigracije.) Ko slišiš po radiu Ljubljana, da pada naklada slovenskega tiska v domovini, si želiš, da bi bilo to kmalu mimo. Ob tem pa čutiš, da je minil čas notranje zaprtosti katerega koli naroda. Naša pot mora voditi dalje od konzervativizma, ki se je velikokrat ustoličil v Avstriji in ki tudi oznanja duhovno smrt

Lev Detela

TEČAJ ZA KONZERVIRANJE v št. Rupertu in v št. Jakobu

Kaj bomo kuhale pozimi?

Velika skrb. Olajšajte si jo lahko. Kar nam sedaj preostaja — bi nam bilo zelo dobrodošlo pozimi. Zato prirejata gospodinjki šoli — v št. Rupertu in v št. Jakobu zopet tečaj za konzerviranje v dneh od 11. do 13. septembra.

Tečaj je obenem posrečeno dopolnilo vsem absolventkam. Dnevna oskrba je 15.— šilingov.

Vodstvu šol

50 let neutrudnega dela

Preteklo nedeljo je bila blagoslovljena nova farna dvorana v št. Ilju ob Dravi, kot poročamo na drugem mestu. Po blagoslovitvi je sledila lepa kulturna prireditev, pri kateri je med drugim sodeloval pri petju kot pevovodja in pri godcih s klavirsko spremljavo tudi g. Pavle Kernjak. Kdo od navzočih si je mogel misliti, da je pri tem prvem kulturnem nastopu v novem farnem domu na tihem obhajal ta neutrudni slovenski kulturni delavec petdesetletnico svojega kulturnega udejstvovanja! Pa je res tako: pred petdesetimi leti je Pavel Kernjak nastopil službo organista v domači šentiljski fari. Kot organist in pevovodja je skozi 50 let nepretrgoma skrbel za lepoto službe božje. Naj mu Bog vse to po božje poplača! Vsa šentiljska fara mu je iz srca hvaležna, da je skozi več rodov pri nas gojil lepo slovensko pesem Bogu v čast, ljudem pa v spodbudo.

Glasbeni talent je v mladem fantu odkril tedanji šentiljski župnik g. Janez Schmeditz, ki mu je potem bil tudi prvi glasbeni učitelj: toliko ga je uvedel v skrivnosti glasbe, da je fant s 13. letom prišel na kor k orglam. Naprej si je mladi organist moral sam pomagati. In si je pomagal z lastno prizadevnostjo in raznimi tečaji, da je mogel svojo službo čim boljše izvršiti. Prepeval je s svojimi pevci tudi svetno narodno in umetno pesem, pa se je zopet in zopet povračal k našim lepih nabožnim pesmi, kot da je v sebi podzavestno čutil resničnost besede, ki jih je že pred davnimi leti povedal veliki glasbeni mojster Johann Sebastian Bach: »Glasba mora biti hvala božja; če to ni, je prazno hudičevo zavijanje.«

Ob tako lepem, pomembnem in obetajočem kulturnem dogodku, kot je blagoslovitev nove farne dvorane, novega kulturnega središča, obhaja kulturni delavec zlati jubilej svojega kulturnega delovanja! Naj ga Bog ohrani v zdravju, da bo še naslednjim rodovom šentiljske fare posređoval našo lepo pesem.

V NEDELJO, 2. SEPT., VSI NA SEMENJ PRI
VOŠNJAKU (Bacherwirt)
OB RAVŠEVEM JEZERU!
VABI GOSTILNICAR

LIBUČE

V naši vasi smo imeli letos žegnanje v nedeljo 12. avgusta. Ob tej priliki so bili blagoslovljeni oltarji in tako je naša cerkev postala zopet dostojna hiša božja. Hvala gosposlu župniku in darovalcem; saj so vsa popravila stala nad 100.000 šilingov. Pri tej slovesnosti pa je bilo novo tudi pritrkavanje, kar je zelo povzdignilo slovesnost. S to umetnostjo sta se postavila dva gosta iz štanijela nad Pliberkom in prav prijetno je bilo poslušati veselo pritrkavanje, ki je še v navadi onstran meje.

To pa je nekaterim prenapetostem ba je šlo na živce in pri drugem evangeliju je utihnilo veselo pritrkavanje. Moža iz štanijela sta zmajevala z glavami, saj vendar nista nič hudega nameravala, najmanj pa sta pri tem mislila na kakšno propagando. In razočarana sta zapustila naš kraj.

Vprašali bi gotove nestrpnosti, kje so bili takrat, ko smo zbirali za zvonove? In slovenski človek je bil tisti, ki je leta 1942 skril zvon, ki je že bil obsojen, da ga zaplenijo, sedaj pa si lastijo ti ljudje tolike pravice! In prav tem ljudem na ljubo je morala biti v naši cerkvi uvedena tudi nemška pridiga. Če pa ob nedeljah pogledaš po cerkvi, vidiš le začudene obraze, od katerih mnogi nemško niti prav ne razumejo. Zato vprašujem te ljudi: Kje pa ste ob nedeljah, ko hočete imeti vse pravice nad cerkvijo v naši vasi?

Pri nas na Koroškem

200-letnica šentjanske cerkve

Dne 28. avgusta t. l. je poteklo dvesto let, ko je bila posvečena farna cerkev v št. Janžu v Rožu. To obletnico bomo slovesno obhajali na nedeljo 9. septembra, ko bo običajno prganje in procesija s milostnim kipom Matere božje v ognju. Ob tej priliki bo tudi prireditev Hofmannsthalovega „Slehernika“, katerega bo igrala farna mladina na predvečer.

Farna cerkev v št. Janžu v Rožu nam je najzgovornejši spomenik naše preteklosti. Do nasilja zadnje vojne je krasil cerkveni obok sledeči napis: »Leta 1169 sem prvičrat imenovana, — 28. avgusta 1762 posvečena, — 1925 popravljena«.

Na mestu današnje cerkve je torej že pred skoraj tisoč leti stala cerkev, svetemu Janezu posvečena, »ecclesia sancti Johannis baptistae in villa, quae Gostinsdorf dicitur«, to je Gansdorf ali Hansdorf. V upravo so jo dobili od oglejskih patriarhov vetrinjski menihi, ti so jo uporabljali za svoje delavce, ki so bili zaposleni na samostanski pristavi (gradu) v Svetni vasi (Husova graščina), dočim so drugi prebivalci šentjanske okolice spadali pod prafaro Kaplo ob Dravi, kjer so tudi pokopavali mrlje.

Toda zaradi neznane katastrofe je bila ta cerkev tekom stoletij porušena. Na istem mestu je bila postavljena nova gotška cerkev; poleg nje pa so pozneje postavili Mariji v čast veliko kapelo, ki še danes stoji. Tako sta bili v kraju dve cerkvi in zaradi tega se v starih listinah imenuje ta kraj tudi »Zweikirch«.

V to dobo vpadajo turški napadi v Rož. Teh napadov na Koroško je bilo najmanj devet; prvič je prihrumelo preko Jezerskega v Rož okoli 18.000 konjenikov in 9.000 pešcev 25. septembra 1473; ti turški vpadi so se ponavljali vsakih par let (oktobra 1476, 1478, 1492). Posebno hudo je bil prizadet Rož ob vpadu Turkov leta 1478 in leta 1492. Zgodba Marije v plamenu se je odigrala ob poslednjem turškem napadu leta 1492. Takrat je verjetno bila porušena.

V št. Ilju so blagoslovili novi farni dom

Kot so nas vabili po časopisju, je bila zadnja nedeljo v št. Ilju ob Dravi blagoslovitev nove farne dvorane. Pri tej izredni slovesnosti se je nabralo mnogo ljudi iz domače fare, pa tudi od drugih jih je mnogo prihitelo, da se z vrliimi šentiljskimi posele ob tem velikem kulturnem dogodku.

In zares! Kdo bi si prav iz srca ne veselil velikega uspeha, ki ga je bila deležna šentiljska fara? Iz nekdanjega gosposdarskega poslopja je nastala lepa in obsežna dvorana z odrom, ki je prva te vrste v celem rožskem dekanatu. To je pravi dom katoliške kulture; služil bo pa tudi za druge verske prireditve v okviru farnega življenja.

Z veliko požrtvovalnostjo šentiljskega gospoda župnika in z nesebičnim sodelovanjem farne mladine se je posrečilo dela pri graditvi doma v kratkem času v glavnem dokončati. Pri tem se je našlo mnogo dobrotnikov, ki so z razumevanjem in vsakovrstnimi podporami omogočili ali olajšali gradnjo doma. Pri tem je treba na prvem mestu omeniti dobre farane, ki so mnogo darovali. Tudi občinska uprava ter razna podjetja so šla pri delih zelo na roko in tako doprinesli tudi svoj delež k uspehu. Pa tudi škofijska zbornica je prav občutno pomagala.

Obred blagoslovitve je izvršil rožski g. dekan msgr. dr. Hörnböck; v nagovoru je g. dekan poudaril pomen farnega doma za uspešno delo v fari. Pravega dela izven cerkve zlasti z mladino namreč ni mogoče uspešno voditi brez ustreznih prostorov. Zato že škofijska sinoda ukazuje, da naj bi v vsaki fari imeli nekak farni dom ali vsaj primerno dvorano, ki naj bi služil za dušnopastirsko delo v fari. Tak dom sedaj imajo v št. Ilju in tako je upati, da bodo z božjo pomočjo v tem domu deležni šentiljski farani mnogo lepšega, koristnega in vzpodbudnega za krščansko življenje.

Za to slovesnost so pripravili tudi lepo akademijo z zelo pestrim sporedom. Saj skoraj ne vemo, kaj bi bolj pohvalili. V splošno moremo reči, da smo bili zelo zadovoljni z vsem, kar smo videli in slišali, saj je bilo vse tako dobro pripravljeno in

na cerkev svetega Janeza, dočim je Marijina kapela ostala nepoškodovana s čudežno rešenim milostnim kipom Matere božje.

Ljudje iz št. Janža in okolice so našli zelo dobro skrivališče na »Vranjci«, ki je že v rimski dobi služila za varno zatočišče.

Po odhodu Turkov so se ljudje zopet kmalu opomogli, si postavili domove in tu-

Farna cerkev v št. Janžu v Rožu

di cerkve obnovili. Tudi v št. Janžu so obnovili gotško cerkev, katero je že leta 1498 posvetil oglejski pomožni škof Grimano. Ta cerkev je služila bogoslužju kot romarska cerkev skozi 264 let.

Potreba je zahtevala novo, obsežnejšo in z Marijino kapelo povezano cerkev. Na mestu stare cerkve so leta 1759 postavili lep prezbiterij (sprednji del); dne 28. avg. 1762 je pa prvi goriški nadškof Mihael Attems posvetil dokončano cerkev svetemu Janezu Krstniku in ta cerkev še danes stoji.

lepo podano. Prav gotovo gre največja pohvala pevskim in godalnim točkam. To je bil pravi užitek, ko smo poslušali ob toliki domačnosti preproste popevke, spremljane s toliko dovršenostjo in blagoslavnostjo godalne spremljave. Kaj takega more podat le izkušeni in fino čuteči gurski komponist g. Pavle Kernjak, ki je sam prav užival, ko je na domačem odru mogel svojim faranom posređovati lepoto glasbe. Pa tudi druge godalne popevke in Avsenikova muzika so prinesli v dvorano mnogo veselega razpoloženja.

Pri poročanju o prireditvi pa ne smemo pozabiti tudi mladih igralcev, ki so nam podali več kratkih prizorov. Ze otroška prizora sta nas spravila v dobro voljo in mladi igralci obetajo, da bodo postali še mojstri na odru. Tudi prebrisani berač se nam je predstavil z vsemi svojimi lastnostmi prav dovršeno, za kar je bil tudi deležen s strani občinstva splošnega priznanja, s strani policaja pa aretacijo. V sporu med »Križ-Kražem« pa smo videli, da naši ljudje še vedno znajo za prazen nič pravde peljati, a se tudi pobotajo; tako je v šalji obliki našim prajdarjem ta burka dala lep nauk.

Pesem je zaključila lepo prireditev, katero so pripravili z veliko požrtvovalnostjo sami šentiljski kulturni delavci. In prav to je močno zagotovilo, da bo ta novi dom novo žarišče duhovne rasti za mladino.

Naše čestitke in zahvala za ta lep popoldan pa naj bo šentiljskemu g. župniku in njegovim sodelavcem v priznanje in vzpodbudo za nadaljnje delo.

PODGORJE V ROŽU

Mala Gospojnica

Na Malo Gospojnico, 8. septembra, obhajamo v Podgorjah drugi veliki romarski dan.

Na predvečer je rožni venec, litanije, blagoslov in spovedovanje. Potem je nočno češčenje.

Na praznik, 8. septembra, so sv. maše v farni cerkvi ob vsaki uri.

Sv. maša pri Kapelici je ta dan ob 10. uri.

Das slowenische Bundesrealgymnasium in Klagenfurt

Pod gornjim naslovom prinaša mesečnik „Die österreichische Nation“ v svoji zadnji številki poročilo o slovenski gimnaziji v Celovcu, katero je napisal višji študijski svetnik g. dr. E. J. Görlich na Dunaju, znan avstrijski zgodovinar in pisatelj.

In Verfolg einer längst fälligen Schuld an die slowenische Volksgruppe in Südkärnten wurde vor fünf Jahren in Klagenfurt ein Bundesreal- und Bundesgymnasium für slowenisch sprechende österreichische Kinder errichtet. Nunmehr konnte am fünften Jahrestag der Gründung die Anstalt einen Bericht (V. Letno poročilo) über ihre bisherige Tätigkeit vorlegen. Dieser zeigt die Notwendigkeit ihrer Errichtung schon dadurch, daß der Schülerstand von Jahr zu Jahr ansteigt. Im Schuljahr 1961/62 verteilt sich die Besucherzahl wie folgt:

1a Klasse 30 Schüler 3b Klasse 29 Schüler
1b Klasse 31 Schüler 4. Klasse 32 Schüler
2. Klasse 47 Schüler 5. Klasse 32 Schüler
3a Klasse 29 Schüler 6. Klasse 21 Schüler
7. Klasse 17 Schüler

Der Aufbau der Schule wird im Jahre 1962/63 vollendet sein. Dann wird die erste Matura stattfinden können.

Interessant ist die soziale Herkunft der Schülerinnen und Schüler. Von 268 Besucher der Anstalt gehören 100 Bauernfamilien an und nur 42 dem Beamten- und Angestelltenstand. Daraus wird eindeutig ersichtlich, welch wertvolles Menschentum gerade in den bauerlichen Kreisen der slowenischen Volksgruppe vorhanden ist, ein Menschentum, das bisher oft deshalb nicht zum Zug kommen konnte, weil es Kinder bauerlicher Eltern schwerer fiel in eine deutschsprachige Mittelschule zu geben.

Der Lehrplan sieht übrigens ein so eingehendes Studium der deutschen Sprache vor, daß keinerlei Gefahr besteht, die Absolventen dieser Mittelschule würden später einmal wegen mangelhafter Kenntnisse der deutschen Sprache im Berufsleben Schwierigkeiten haben. Die Stunden in deutscher und slowenischer Sprache sind in allen Klassen vollkommen gleich (5, 4, 4, 4, 3, 3, 3, 3.). Die Themen der Deutscharbeiten zeigen eine Vielfalt und eine gediegene Art des Unterrichtes, die denen deutschsprachiger Mittelschulen vollkommen entspricht. Wir möchten hier sogar einen kleinen Tadel anfügen; es scheint uns, als würde man (psychologisch begrifflich) die österreichische Literatur etwas zu stark in den Hintergrund schieben. In den im Jahresbericht veröffentlichten literarischen Themen kommt nur ein österreichischer Dichter (Grillparzer) vor.

Die Leitung des Bundesreal- und Bundesgymnasiums für Slowenen hat Direktor Dr. Joško Tischler, dessen konziliante und gewinnende Art bekannt ist. Es scheint uns, er ist wohl gerade auf diesem Platz der geeignete Mann. Aus dem Jahresbericht erfahren wir auch, daß er am 8. Mai 1962 60 Jahre alt wurde. Wir können ihm auf diesem Wege noch nachträglich unsere Glückwünsche übermitteln.

Die Schulbibliothek umfaßt 1500 Bücher in slowenischer und deutscher Sprache. Auch hier glauben wir, daß es die Pflicht österreichischer Kreise wäre, der Schule durch Spenden österreichischer Bücher einen weiteren Ausbau zu ermöglichen. Der Unterrichtsbetrieb wird durch den restlos durchgeführten Nachmittagsunterricht sehr gehemmt. Es ist zu hoffen, daß es in absehbarer Zeit gelingen wird, der Schule einen Übergang zum Vormittagsunterricht zu ermöglichen.

Alles in allem zeigt der Jahresbericht einen erfreulichen Aufschwung im geistigen Leben der slowenischen Volksgruppe. Außer den eigentlichen Schulmitteilungen enthält er noch ein von Musikprofessor Dr. Czigán vermitteltes Gespräch mit der slowenisch-kärntnerischen Dichterin und Komponistin Milka Hartmann anlässlich ihres 60. Geburtstages. (N. B. Hat jemand in Österreich von der Existenz dieser österreichischen Dichterin in slowenischer Sprache etwas gewußt, ehe er den Jahresbericht in die Hand nahm? Es ist so, daß wir über Botokuden und Eskimos mehr wissen als über unsere Bundesbürger, die anderer Muttersprache sind!)

Wir wünschen dem slowenischen Realgymnasium und Gymnasium in Klagenfurt, es möge sich auch in den kommenden Jahren in gleicher Weise weiterentwickeln und den Boden für eine friedliche Zusammenarbeit aller Kärntner schaffen helfen, welcher Muttersprache sie immer sein mögen!

Iz filmskega sveta

KRIZA NEMSKEGA FILMA

Znano je, da doživlja filmska produkcija na svetu prav resno krizo, pa naj je to v ZDA ali v Evropi. Zlasti se to opaža v deželah, ki so veljale dosedaj za najbolj razvite na filmskem polju. Da so ZDA morale odstopiti prvo mesto evropski filmski industriji, med katero stopa najbolj v ospredje italijanski film, morajo priznavati celo v Hollywoodu.

Na evropski celini pa doživljata najhujšo krizo francoski in nemški film. Francoski film se je že pred desetletji moral umakniti na drugotna mesta. Brez dvoma pa je nemški film bil na evropskem trgu najbolj iskan in priljubljen. Žadnja leta pa je nastal pravi preobrat. Posebno v Nemčiji zaznamuje filmska produkcija silen padec v razprodaji svojih del, kakor je to razvidno iz letnega poročila filmske industrije. Tako poročajo, da je v lanskem letu družba filmskih producentov imela le sedem in pol milijonov nemških mark dohodkov, dočim je pred štirimi leti še kasirala nekaj nad 10 milijonov mark, kar pomeni za celih 20% manj.

Temu odgovarja tudi manjša produkcija filmov. Medtem ko so leta 1955 nemški filmski producenti izdelali še 128 novih filmov, je bilo lansko leto izdelanih le še 79 filmov in še ti niso bili povsem dokončani.

Za dobro voljo

Zosistovska odrezanost

Zosistovski naraščajnik sedi v tramvaju. Neki gospod opazi njegov znak in mu pravi:

„Toda dečko, tvoja organizacija je duhovniška stvar.“ Dečko se nasmehne in odvrne:

„In potem?“

„Potem? Saj kmalu ne bo nič več duhovnikov, vsi bodo zatrti.“

„Mislite, gospod? No, potem bom pa jaz postal duhovnik, tako da bo vendar še eden.“

SLOVENSKE ODOBAJE V RADIU

SOBOTA, 1. sept.: 9,00—10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 2. sept.: 7,30 do 8,00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 3. sept.: 14,15—15,00 Poročila, objave. Pregled sporeda — Pol ure za prijatelje umetnih pesmi in glasbe. — 18,00—18,15 Ekumenski koncil. (3.) — TOREK, 4. sept.: 14,15—14,45 Poročila, objave. — Iz znanih operet. — SREDA, 5. sept.: 14,15—15,00 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijetni družbi... — ČETRTEK, 6. sept.: 14,15—14,45 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se... — PETEK, 7. sept.: 14,15—15,00 Poročila objave. — Glasbeni mozaik... — SOBOTA, 8. sept.: 9,00 do 10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18,25—18,45 Za našo vas. — NEDELJA, 9. sept.: 07,30—8,00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

M. van der Meersch:

Delo sem dobil!

(„Ribič“ — iz življenja katoliške delavske mladine)

Ženske so jokale. Mene je razjezilo, ko sem moral gledati, da so ti „novi gospodarji“ lahko hodili v svojo strokovno zvezo. Tudi jaz sem hotel proč, v zosistovske prostore, k naši strokovni po navodila. In mater bi bil rad potolažil. Zlasti me je grizel občutek, da nisem več sam svoj gospodar. Hotel sem k Becku. Pa me niso pustili k njemu. Stavkovni vodje, med njimi Dubosc in Janssen, so stražili stopnice.

»Kaj bi rad?« me vpraša Janssen.

»Ven hočem! Tudi jaz bi rad k svoji strokovni! Isto pravico imam ko vi.«

Janssen je presenetilo. Obrnil se je k drugim:

»To bo treba dati na glasovanje,« pravi Dubosc.

Stopil je na sod in zavpil:

»Tovariši! Mardok bi šel rad ven. Pravi, da mora iti h krščanski strokovni. Glasujemo z dviganjem rok.«

Kar očitno se je norčeval iz mene in iz moje krščanske strokovne. Tako je pritiskal na množico. Spoznal sem, da moram hitro poseči vmes, ali pa izgubim igro.

»Zahtevam besedo,« sem zaklical, skočil na sod in dejal:

»Tovariši! Čeprav nisem pri vaši stro-

Za mladino in prosveto

SOCIALNA ŠOLA

Mednarodno življenje

Velika človeška družina je razpršena po vsem svetu, po vseh kontinentih. Razdeljena je v različne narodne skupnosti in organizirana v različnih državnih enotah, ki največkrat odgovarjajo njihovim posebnostim in potrebam. Razlike med narodi so nekaj naravnega, so naravni pojav in imajo svoj izvor v volji Stvarnika vsega človeškega rodu.

Mednarodno sožitje

V naši dobi se naravna načela za mednarodno življenje zelo prezirajo. Močnejši narodi radi zatirajo manjše, jim onemogočajo normalno kulturno in gospodarsko življenje ter bi se radi polastili njihove zemlje. Mnogim narodom se zanikuje pravica do

jega položaja več čuta za pravičnost in pravično ureditev mednarodnih odnosov.

Vsak narod imej pravico, da se odloči za lastno državno samostojnost ali se pa vključi v državno obliko ali zvezo z drugim narodom ali narodi. Pri tem ga nihče ne sme siliti, ovirati ali iskati lastnih interesov.

Iz te narodove pravice do samostojnosti in državne neodvisnosti pa izhaja, da ne bi smele obstajati narodne manjšine, če živijo na strnjemem narodnem ozemlju. Če pa živita na nekem ozemlju dva ali več narodov, mora večina priznati manjšini vse pravice, ki so potrebne za narodno življenje, to je raba jezika, šole, univerze, tiska, gospodarskega in političnega življenja. Zanjmenjeni morajo tudi biti potrebni stiki z matično deželo.

VABILO

na proslavo 200-letnice posvetitve farne cerkve v Št. Janžu v Rožu

Pred cerkvijo bo prireditev Hofmannstalovega

SLEHERNIKA

na praznik Marijinega rojstva ob pol 8. uri zvečer.

V nedeljo, 9. septembra bo ob 9. uri slovensko pranganje z milostnim kipom Matere božje in slovesna maša.

državne samostojnosti in neodvisnosti. Vedno bolj prevladuje pretirani nacionalizem in šovinizem v mednarodnih odnosih. V primeru, da se močnejši narod ali država polasti dela ali vse zemlje drugega naroda, tej narodnostni skupini zanikuje svoboden razvoj narodne bitnosti, pravico rabe jezika in večkrat tudi pravico bivanja na zemlji očetov.

Ponekod še prevladujejo rasne razlike. Gotovi narodi so zapostavljeni, ker spadajo v to ali ono rasno narodnostno skupino. Zato si nekateri narodi predstavljajo, da samo njim pripada vodstvo mednarodnih odnosov in zato si mednarodne ustanove organizirajo v prvi vrsti za svoje lastne koristi.

Mednarodne pravice

Vsi narodi imajo pravico do obstoja, življenja, razvoja v kulturnem, socialnem, gospodarskem in političnem pogledu, ne glede na to, kateri rasi pripadajo, ne glede na številčno moč. Posebej v naši dobi je prisotnost malih narodov v mednarodnem življenju zelo potrebna, ker imajo zaradi svo-

Naravno je, da vsak moralen in zdrav človek ljubi svoj narod in domovino; pri tem pa ne sme, če domovinsko ljubezen prav razume, zanikovati, prezirati ali poniževati ostalih narodov. Pretiran nacionalizem ali šovinizem je velika zmota, je protikrščanski, zato ga mora vsak pameten človek, posebej pa še katoličan, odklanjati in obsojati.

Enakovrednost narodov

Noben narod ali rasa ni več vreden kot drugi. Nadvrednostni mu ne dajejo niti zgodovinska niti kulturna preteklost. Vsak narod obstoja po božji volji in vrši določeno poslanstvo v veliki družini človeštva. Kot so naravne razlike med posamezniki, tako so tudi med narodi, ki pa narodov ne odbijajo, ampak jih kličejo k sodelovanju. Pri Bogu, pri katerem imajo vsi narodi svoj izvor, imajo tudi svoj končni cilj. Vsi so otroci istega Očeta, z dolžnostjo medsebojne ljubezni in pomoči. Vsak narod ima svoje dobre in slabe lastnosti, zato morajo tudi narodi medsebojno potrpeti in iskati, kar jih druži, in ne, kar loči.

Elektro - radio in televizijska trgovina

Ludwig Humitsch

PLIBERK — BLEIBURG

Kumeschgasse 6

VAM POSTREŽE V ZADOVOLJSTVO
IN STROKONJAŠKO NASVETUJE

Stalno sveže baterije vseh vrst, antene,
televizijski aparati - UKW za avto —
— gramofonske plošče —

Če bodo poleg bogatih tudi izredno revni narodi in dežele, ne bo miru na svetu. Revščina je velika prilika za nemire in širjenje prevratnih nazorov. Zato morajo predvsem bogati narodi stremeti, da bo blagostanje, ki ga prinašata gospodarski in tehnični napredek splošno, da ga bodo deležni vsi narodi. Temu cilju morajo služiti tudi mednarodne ustanove. Izmenjavati se morajo tehnične iznajdbe in kulturne vrednote, da se tako dviga življenjska raven vseh ljudi na svetu.

Tudi v mednarodnih odnosih morajo vladati načela socialne pravičnosti in krščanske ljubezni. Brez tega dobro urejeno mednarodno življenje človeške družbe ni mogoče.

Narodi in države morajo spoštovati mednarodno naravno in pozitivno pravo, pogodbe in obveznosti. Izginiti mora nezaupanje, ki je danes tako pogosto in dostikrat tudi upravičeno. Moralna načela morajo spoštovati vsi, mogočni in majhni.

Veliko nalogo npravnne obnove mednarodnega življenja imajo narodi, ki se smatrajo za katoliške in krščanske. Njihovi voditelji in oblastniki morajo v dejanju pokazati svoje katoliško prepričanje tudi pri reševanju mednarodnih vprašanj. Če bodo tako delali, bo svetovni položaj veliko boljši.

A. Horvat

FILMSKA OCENA

BISTRICA V ROŽU

Sobota, 1. 9.: Süsse Katastrophe (IVb). — Komedijski nezvestobi, moralni zadržki! — Nedelja, 2. sept.: Der Seelenbräu (III*) — Sreda, 5. sept.: Die 13. Opfer des dr. Desmond (IVa). — Grozljiv film za odrasle s premislekom!

BOROVLJE

Sobota, 1. sept.: Mann im Schatten (III). — Z napornim drobnim delom se posreči policiji končno najti morilca neke žene. Kriminalni film. — Nedelja, 2. sept.: Geschichte einer Nonne (III**). — Mlada sestra po mnogih težkih nouranjih bojih spozna, da ni poklicana v redovno življenje. Pripozroljiv film! — Torek, 4. sept.: Das letzte Ufer (IV). — Film hoče priklicati ljudem v spomin nevarnost atomske vojne. — Četrtek, 8. sept.: Defraudanten wider Willen (III). — Veseloligra.

STADLER

Möbel

ščenci, pa noben drug! Zato je bilo zdaj pred zaprtimi vrati toliko kreganja in kričanja.

»Ali ste nameščenci?«

»Smole!«

»Niste!«

»Pregledujem maso in knjižim!«

»Jaz pa sem pri tehtnici in zapisujem teže!«

Večno pregovarjanje. Svojo zabavo pa sem pri tem vendarle imel. Ko sem odhajal, sem tudi mojstra Broyanda zagledal v past. Poznal se mu je, da se mu je prijateljstvo do Sovjetske zveze že nekolikanj ohladilo.

NOVI GOSPODARJI

Čudno mi je bilo pri srcu, ko sem bil zunaj in še svoboden povrh. Roubaix je bil miren, ulice prazne, poletni večer topel in tih. Nad temnimi hišami in tovarniškimi dimniki se je vzpenjalo visoko, blede modro nebo, ki je proti zahodu rahlo rdeelo. Kdo bi si mogel misliti, da v notranjosti teh tovarn divja revolucija!

Premišljal sem, kaj naj storim. Najrajši bi bil kajpak pohitel k materi, da jo pomirim; pa sem najpoprej moral na strokovno zvezo. Le naglo!

Tamkaj je bilo, kakor je pač, kadar izbruhne generalna stavka. Bil je velik di-rendaj. Po vseh kotih so stali moški, brzi sli. Telefon je zvonil za telefonom. Po hodnikih so se gruče pomenkovale, klepetale

in se strastno razgovarjale. Našel sem tudi Dhouthulsta, ki se mu je prav tako posrečilo uiti. Siebel pa je bil zaprt. Z Dhouthulstom sem stopil do strokovničarjev, ki so zunaj na hodniku oblegali vrata v tajništvo, kjer je vladal naš Vauxelès. Slišali smo ga, da se pravkar po telefonu z nekom prepira. Končno je prišel ven, malce blede sicer, vendar pa zelo miren, in nam spregovoril nekaj besedi:

»Prijatelj! Splošna stavka je izbruhnila. Prosim vas, prevzemite v svojih delavnicah skrb za Svobodno strokovno zvezo. Zahtevajte svoje mesto v delegaciji in se pobri-gajte, da bodo ženske in mladoletne izpu-stili domov... To so naša najnujnejša naročila. V tem boju se zanesite na nas...«

Njegov mirni nastop mi je ugajal. Ali je tudi v srcu bil tako miren, je drugo vprašanje. Ko sem odhajal, sem bil tudi jaz bolj trden. Stopil sem v pisarno naših mladih delavcev, kjer pa nikogar ni bilo. Moji tovariši so bili pač tudi zaprti.

Spet zasedem kolo in se nazadnje odpe-ljem domov. Novica o stavki je prišla že pred menoj in je mater hudo preplašila.

»Pierre,« mi je rekla, »ne brigaj se za nobeno stvar. Lepo te prošim! Miruj in ne vti-kaj se nikamor!«

»No, mama, ne vznemirjaj se!«

»Le kako si ven prišel?«

»Kar rekel sem jim, da moram na svoj sindikat.«

(Dalje prihodnjič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

CLAUDE FARRERE:

ŽOGA...

Peter Žvižgavec, ki je gnal svoje krave po stari cesti proti Fogaškemu gozdu, je takoj opazil, ne da bi bil sploh mislil na to, lepa velika nova vrata, ki jih je bil dal pred kakimi tremi meseci postaviti Amerikanec Frank v ograji okoli svojega doma. Žvižgavec jih doslej še nikoli ni videl, kajti navadno je gonil svoje krave na drugo pobočje, od sereške strani.

»Izborno!« je vzkliknil. »To so pa res vrata! Tu bi se pa dalo igrati...«

Takoj je pozabil na svoje krave in odšel ogledovat tla. Na levo od vhodnih stebrov je čakalo v lopi in z majhno streho dobro zavarovani kletki iz mreže četrto palic in dvojne žog za igralce. To je bil nekak dar dobrega Franika. Amerikanec je namreč vedel, da igralci niso vsi imoviti in da je dovolj tudi takih, ki so veseli, če najdejo kar ob vratih vse, kar jim je treba za vžbanje, ne da bi morali zato še posebej odvezovati svoje mošnje.

Navdušeni Peter Žvižgavec je brž pograbil eno izmed obeh žog in nataknil eno izmed palic. In mar mu je bilo še za krave! Živali pač ne bodo ušle daleč, medtem ko bo on pogнал le pankrat žogo ob zid...

Toda vrag tiči vedno v zasedi in preži na vsak naš najmanjši greh. In sam vrag je tedaj privedel po cesti tudi pismonošo Klepetca, ki je že zaključeval svoj obhod. V svoji torbi je imel le še kak tucet pisem in med temi eno samo priporočeno. Tako se mu torej ni mudilo nikamor več.

»Ej, ti, malil!« je zaklical. »Kaj pa počneš?«

Peter Žvižgavec ga je gledal židane volje.

»Ej, saj vidiš! Vadim se...«

»Toda videti je, da ti ne gre posebno,« mu je dejal pismonoša, ki je bil časih celo prvak v tej igri.

In ustrežljivo ga je začel uvajati v skrivnosti in tajnosti te najbolj priljubljene baskijske ljudske igre. Vzel je drugo palico, pobral žogo in jo pogнал s tako spretnim zamahom, da je sfrčala kake štiri čevlje nad Petrovo glavo in je moral dobro steči, da jo je zopet ujel.

»Ti se držiš vse preblizu,« mu je pojasnjeval učitelj. »Prva se drži vsak preblizu.«

In ko se je umaknil Peter nekoliko nazaj, mu je pokazal stari prvak še drug, nov udarec. To pot je tudi kravji pastir iztegnil svojo palico, kakor je bilo treba, in lepo odbil žogo.

»No, le poglej, sedaj gre že bolje,« ga je pohvalil Klepetec. »Počasi se boš še naredil.«

In žoga, ki je kmalu pridno švigala sem ter tja, je zopet odskočila daleč proč. Toda to pot ni bilo treba več teči ponjo. Priletele je bila namreč naravnost v talar vikar-

ja Padilnika, ki je kakih sto metrov proč molil pod prvimi gozdnimi drevesi svoj brevir. Lahko si mislite, da se radi take malenkosti ni preveč razburjal.

»Ali so zaigrali partijo?« je dejal sam pri sebi in se z žogo v roki približal igralcema.

Kravji pastir in pismonoša sta se najprej opravičila in se zahvalila. V teh krajih so namreč ljudje jako vljudni.

»Gospod vikar,« je dejal Klepetec, »samo malo pokazati sem mu hotel.«

»Ali bi rad postal igralec?« je vprašal vikar fanta.

»Ne morem ravno trditi, da ne,« je odgovoril Peter Žvižgavec.

»O razumem te, razumem,« je dejal duhovnik. »Biti dober igralec, tudi to je nekaj.«

»Veš,« je pripomnil pismonoša z vsem dolžnim spoštovanjem, »če bi te, hotel gospod vikar nekoliko poučiti, bi storil to gotovo boljše nego jaz. Videl sem vas že zmagati v marsikaki partiji, gospod vikar.«

»No, da, v kaki majhni partiji morda res,« je pojasnjeval vikar, kakor bi se hotel opravičevati.

Stanko Majcen:

HČI

Sedeli smo na klopi ob steni, tiščali premočene čevlje v žerjavico in si meli premrle roke v plamenu. Ivje na suknji se je jelo tajati in se je v težkih, temnih kapljah odcejal od robov. Pod petami so naraščale ogromne črne luže.

»Odložite suknje, sezujte čevlje, tako se vam nič ne posuši!«

»Ne moremo, moramo dalje.«

»Kdaj že greste?«

»Mogoče dames, mogoče jutri, mogoče čez pol ure... mič ne vemo.«

Starec je vzdihnil. Ozrl se je na svete podobe, po vrsti in po redu viseče tik pod stropom, in se prekrizal.

»Vojska je vojska. Nič ne vemo, ne dneva ne ure. Pride ukaz in moramo iti. Ali si bil dvajset ali trideset let ali celo z mladega v enem in istem kraju — če pride ukaz, moraš iti. Gorko je za silo, stene drže in ne puščajo vetra, tudi slame je še ostalo nekaj snopov, za streho skritih — nočiti bi se dalo tako ali tako: moraš vstati in iti.«

Neka babilonska zmehnjava se mi zdi vsa vojska. Ljudje nič več ne vedo, kako gre rod in pokolenje, ne spoznajo se več ne po obrazu ne po besedi. Strmijo drug v drugega kakor v tujce in se pehajo. Pe-hajo se za kruh, za voz, za cesto, za most... Oče v nebesih, odkod se jih je natrla tolika množica! Natrpa se jih od kdovekod na

Čenkeni moške se seveda ne smejo bahati. Toda tam v baskijskih krajih tudi duhovniki radi zgrabijo za palico in žogo. Tam je namreč to res prava narodna igra in vsakega, ki se ne zanima zanjo, gledajo kar nekam postrani.

Tako je torej hitro tudi gospod vikar Kadilnik zamenjal svoj brevir z eno izmed palic, ki je še čakala tam, in začel še sam pridno poditi žogo.

Tedaj se je pa dogodilo, da je pripeljal stari Razornik mimo voz sena, visokega kot prava gora. Velika bela gaskonjska vola sta vlekla, da bi kmalu zlomila svoj jarem, starec, suh kot rogoza, a močnejši kot marsikak mladenič, ju je pa tu in tam pobožal s koncem svoje dolge palice.

»No, tukaj pa igrajo!« je dejal, ko je pripeljal do igralcev.

»Žal smo samo trije,« je odgovoril pismonoša. »Če bi pristopil še ti, Razornik, bi pa res lahko zaigrali pošteno partijo.«

»Nimam časa, glej, imam vola.«

»Kaj to! Jaz imam tudi pisma in mali ima krave. Kar pristopi še ti!«

»Samo pet minut,« je prigovarjal še gospod Kadilnik. »Saj imam tudi jaz brevir.«

»Pa naj bo, pet minut, da vam ustrežem, gospod vikar,« je privolil stari Razornik.

In takoj si je nataknil še četrto palico.

Uro pozneje so bili — seveda — še vedno

tam. Tedaj se je pa pripeljala po stari cesti iz svoje vile v bližini odlična angleška lady, ki je bila namenjena na čaj k neki znani plemeniški rodbini v okolišu. Ker je bil njen lastni angleški šofer ravno zbolel, ji je odstopil grof Gosjak svojega finega mehanika Slivovko, ki je sedaj vodil avtomobil angleške plemkinje.

Gaskonjska vola sta se bila medtem že davno naveličala čakati svojega gospodarja, zato sta jo zavila proti najbližjemu grmovju, da bi se tam popasla. Tako se je tudi njun seneni voz postavil ravno preko ceste in jo popolnoma zaprl.

Ko je šofer Slivovka opazil to zapreko, je hitro zavrl avtomobil in ga ustavil.

»Kaj pa je?« je vprašala lady.

»Voz sena stoji preko ceste, volarja pa ni videti nikjer,« je odvrnil Slivovka.

»To je pa že od sile,« se je jezila lady. »Ali ne morete voziti dalje?«

»Ne, nikakor ne!« je trdila Slivovka. »Toda skočil bom pogledat za volarjem; gotovo ne bo daleč.«

»Le kakšna dežela je to,« je godrnjala lady.

»Ne gre za deželo,« je uvidevno pojasnjeval Slivovka, »temveč za prebivalce. Kup lenuhov, da kar smrde. Toda ostanite mirni, grem stres volarja. Počakajte samo minuto...«

Lady je čakala eno minuto in za to še dolgo vrsto naslednjih minut. Ko se jih je nabralo že več kot za četrto ure in ni bilo od nobene strani nikogar na izpregled, je začela klicati. Toda to je zaleglo prav toliko, kot če bi bila molčala.

Tako je pač čakala še naprej v svojem avtomobilu sredi ceste. Seneni voz je stal še vedno preko poti in vola sta se mirno pasla naprej, a ne volarja in ne finega mehanika ni bilo od nikoder.

»To je še preumorno!« je besnela lady in se spozabila končno tako daleč, da je začela celo preklinjati.

Prvi četrti uri se je pridružila še druga. Tedaj je izgubila lady poslednjo kapljo potrpežljivosti in mirnosti. Morda so to nesrečno Slivovko še kje ubili, ker se nikakor ne vrne? Lady je jezno odprla vrata svojega avtomobila in planila iskat šoferja.

Ni ji bilo treba hoditi predaleč! Kvečjemu dobrih sto korakov proč so pred vrati dobrega Amerikanca Franika igrali vikar Kadilnik, pismonoša Klepetec, volar Razornik in kravji pastir Žvižgavec kot obsedeni, že svojo tretjo ali četrto partijo. In fini mehanik Slivovka, ki je že davno pozabil na seneni voz, na svoj avtomobil in na lady, Slivovka sam čistokrvni Bask in zato seveda tudi strasten igralec žoge, je kot kak natakak veselo plesal okoli vrat in na ves glas prešteval dobljene ali izgubljene točke, pri tem pa kakor morda njegovi predniki že pred tisoč leti, prepeval:

»Kar pogledajte, kaj je v naših krajih žoga...«

N. V. GOGOLJ:

Plašč

Dobra volja Akakija Akakjeviča je splahnela. Prestopal je trg z nekim tesnobnim strahom, kakor da mu srce ne sluti nič dobrega. Pogledal je okrog sebe — zdelo se mu je, da je okrog njega morje. »Boljše je, če ne gledam,« je mislil in spešil z zaprtimi očmi dalje in, ko jih je odprl, da vidi, ali bo kmalu premeril ploščad do konca, je naenkrat zagledal pred seboj tik pred nosom dve brkati postavi — kdo in kaj so to bili, ni mogel razločiti. Pred očmi se mu je naredila tema in srce mu je začelo divje biti. »Ta plašč je moj!« je eden zaklical z gmečim glasom in zgrabil za ovrtnik. Akakij Akakjevič je hotel zakričati: »Na pomoč!« pa mu je drugi neznanec pomolel pred obraz pest, veliko kakor uradniška glava, in šepnil: »Samo zakriči!« Akakij Akakjevič je samo še čutil, kako so z njega sneli plašč in ga močno sunili, da se je povalil v sneg in ni ničesar več vedel. Čez nekaj minut se je ošvestil in vstal, toda njegov glas očitno ni segal do konca trga. V obupu je teklen, ne da bi prestal kričati, do stražnice, pri kateri je stal nočni čuvaj, opri na svojo helebardo, in radovedno gledal, kdo neki beži od daleč k njemu in zakaj kriči. Ko je Akakij Akakje-

vič prisopihal k čuvaju, je z zadihajočim se glasom kričal vanj, da spi, da ne pazi in ne vidi, kako napadajo mirnega človeka in ga oropajo. Čuvaj je odgovoril, da ni videl ničesar, da je videl samo, kako sta Akakija Akakjeviča ustavila dva moža in da je mislil, da sta dva njegova prijatelja — namesto da ga zaštonj zmerja, naj jutri poišče nadzornika, ta bo že izsledil, kdo je ugrabil plašč.

Akakij Akakjevič je pribežal domov v takem vidu, da ga ni bilo spoznati: njegovi lasje, koliko jih je sploh imel okoli senc in na zatilku, so bili razmršeni, boki, grudi in hlače pokrite s snegom. Ko je njegova stara gospodinja slišala strašno trkanje po vratih, je hitro skočila iz postelje in z eno samo obuto nogo hitela odpirat; pri tem je sramežljivo spenjala srajco na grudni. Kar skočila je nazaj, ko je zagledala Akakija Akakjeviča v takem stanju. Ko je povedal, kaj se mu je pripetilo, je sklenila roke nad glavo in dejala, naj se takoj poda k nadzorniku okrajja, zakaj nadzornik četrta ga bo prevaril, mu vse obljubil pa stvar samo zavlačeval; boljše bo poiškati nemudoma okrajnega, ki ga ona celó pozna, ker služi sedaj pri njem za pestunjo Čuhonka Ana, ki je nekoč bila pri njej za kuharico. Ona ga čestokrat vidi, kadar se vozi mimo njene hiše; tudi hodi vsako nedeljo v cerkev, kjer pobožno moli, obenem pa se prijazno ozira po ljudeh, je torej, soditi po vsem, dober človek. Akakij Akak-

jevič je odšel žalosten v svojo sobo; kako je prespal to noč — če jo je sploh prespal — to naj presodi tisti, ki se zna vsaj nekoliko vmisliti v položaj Akakija Akakjeviča. Rano zjutraj se je odpravil k okrajnemu, toda rekli so, da še spi. Prišel je ob desetih, zopet so rekli, da spi. Prišel je ob enajstih in so dejali, da ga ni. Ko se je pojavil opoldne, ga pisarji v predsobi sploh niso pustili k njemu in hoteli na vsak način vedeti, kaj hoče, tako da se je Akakij Akakjevič prvič v življenju razjezil in ostro izjavil, da mora nujno govoriti z nadzornikom sam, da nimajo pravice ga zadrževati in da je prišel v uradni zadevi iz ministrskega oddelka — če se bo zoper nje pritožil, bodo videli, s kom imajo posla. Pisarji se zdaj niso upali ugovarjati in so ga pustili k okrajnemu. Ta pa je povest o plašču razumel kaj čudno po svoje. Namesto da bi obračal svojo pozornost na bistvo vprašanja, je začel spraševati Akakija Akakjeviča, čemu se je tako pozno vračal domov? Ali se ni morebiti pomudil v kakšni zloglasni hiši? Akakij Akakjevič je bil čisto zbehan in se je poslovil, ne da bi vedel, ali se bo njegova stvar rešila, kakor treba, ali ne.

Ves ta dan ga ni bilo v uradu — to se je zgodilo prvič v njegovem življenju. Druga dne je prišel ves bled v svojem starem plašču, ki je bil videti še bednejši. Povest o ugrabljenem plašču je vse ganila izvzemši nekaj uradnikov, ki se tudi ob tej priliki

niso mogli zdržati, da se ne bi iz Akakija Akakjeviča norčevali. Tovariši so sklenili, da priredijo zbirko za nabavo drugega plašča, pa so spravili skupaj samo malenkost, ker so bili že slabo pri denarju. Ta teden so morali že podpisati vsak svoj prispevek za portret, ki ga je bilo treba podariti direktorju, in za meko knjigo, katere avtor je bil sorodnik načelnika oddelka, ki je dal pobudo za to zbirko. Eden izmed uradnikov, ki je bil posebno usmiljenega srca, je sklenil, da pomaga Akakiju Akakjeviču z dobrim svetom, in mu je dejal, naj ne gre k nadzorniku četrta; ta — je pojasnjeval — bo sicer morebiti izsledil plašč, da si zasluži priznanje svojih predstojnikov, plašč pa bo vseeno ostal na policiji, če Akakij Akakjevič ne bo mogel doprinesei zadostnih dokazov, da je plašč res njegov. Najbolje bo, če se Akakij Akakjevič obrne do neke »važne osebe«. Ta »važna oseba« bo stopila v zvezo z pristojnimi uradi in načelstvi in stvar se bo reševala in rešila, kakor je treba. Akakij Akakjevič se je res odločil, da se zateče k tej »važni osebi«.

Kakšno uradno mesto je ta »važna oseba« zavzemala, to še danes ni znano. Treba je vedeti, da je ta »važna oseba« postala važna šele pred nedavnim časom, prej pa je bila malo važna. Sicer pa tudi sedaj njegova mesta in čina niso imeli za važnega v primeri z drugimi, ki so še važnejši. Toda vedno se najdejo ljudje, ki imajo to, kar je v očeh enih nevažno, zavažno. (Dalje)

Obiščite **PLIBERŠKI SEJEM** 2. in 3. septembra 1962

Tvrdba Johan Lomšek

Tvrdba J. Lomšek ni dobro znana samo v St. Lipšu in okolici, temveč po celi Podjuni in sploh na Spodnjem Koroškem. Njena posebna prednost obstaja v zelo nizkih in ugodnih cenah. (Cenike dobite brezplačno!)

Tvrdba Lomšek posveča pozornost in svoje delovanje raznovrstnim potrebam v gospodarstvu, gospodinjstvu in sploh doma.

Tako nam stalno dobavlja moška in ženska kolesa, motorna vozila vseh vrst, televizijske sprejemnike, radioaparate, električne peči, štedilnike, hladilnike, pralne stroje, glasbila, otroške vozičke, šivalne stroje in razne druge podobne naprave.

Nudi vam tudi vse gospodarske in poljedelske stroje, tako n. pr. razne mlatilnice, siln in slamoreznice, mline, razne elektro- in

Diesel-motorje, ruvače za krompir, sadne stiskalnice in drobilce, kotle za žganjekuho, brzoparilnike (Dämpfer), sejalne stroje, Hatzenbichler-kombinatorje, pluge, brane, trosilce gnoja, kotle za kuhanje svinjske krme; nadalje raznovrstne traktorje in motorne žage. Pri njem lahko dobite tudi vse domačinske dele.

Razpolaga tudi s črpalko za bencin in dizel.

Tvrdba Lomšek sprejema naročila, ki se jih naši ljudje v obilni meri poslužujejo. V dolgih letih obratovanja si je pridobila lep sloves med našim ljudstvom. In to je trdki najboljši dokaz za dobro in sodobno kvaliteto njenega blaga oz. strojev.

KINOPREDSTAVE MED SEJOM V PLIBERKU

Sobota, 1., nedelja, 2. in ponedeljek, 3. sept.: An heiligen Wassern (IIa). Domovinski film. Vzdrževanje vodovoda v neki švicarski gorski vasi zahteva marsikatero človeško žrtev in s tem pride tudi do raznih napetosti med vaščani. – Torek, 4. 8.: Morgen bist du dran (III). – Film iz divjega zapada. Četrtek, 6. 9.: 10.000 Stunden unter dem Meer (II*). – Barvni dokumentarni film o podvodni ekspediciji v Rdečem morju.

STROKOVNA TRGOVINA ZA

DEŽNA OBLAČILA
Ballon-Popelline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasti plašči. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLAGENFURT, Völkermarkter St. 16

Elektro-trgovina

HOLLAUF

PLIBERK – BLEIBURG

Električne napeljave, lišne instalacije, strelode, popravila in navijanje motorjev vam oskrbi najbolje in najceneje

Avtodrom

PRECHTL

Živalska razstava

veselje za mladino in odrasle na Pliberškem sejmu

Kranjski kvintet

Vino – kava – sendviči – pečene piške na ražnju

na Pliberškem sejmu pri **BREZNIKU**

Želiš dobro jedačo in dobro kapljico?

To dobiš pri

Brezniku

na Pliberškem sejmu

Josef Reiter's Erben

žaga - trgovina z lesom - izvoz lesa

PLIBERK - BLEIBURG

TELEFON 223

MODERNA MODNA OČALA pri

Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße (Prosenhof)

V novih, okusno urejenih trgovskih prostorih v Šmihelu kupujemo pri

Kušej Terezija - Franc

Trgovina z mešanim blagom in tekstilijami – BOGATA IZBIRA – ZMERNE CENE

Obiščite razstavo

o GOSPODARSTVU
GOSPODINJSTVU
in TEHNIKI

NA PLIBERŠKEM SEJMU

pri domači trdki

Johan

Lomšek

ŠT. LIPŠ (TIHOJA 2),

pošta: EBERNDORF-DOBRLA VES

Obiščite ob pliberškem sejmu

URARKEGA MOJSTRA

Fritz Nedwed

PLIBERK – BLEIBURG

Telefon 277

Ure vseh vrst; zlati, srebrni in umetni okraški; vsakovrstni optični predmeti; foto-potreščine; dobavitelj očal bolniškim blagajnam.

Obiščite ob Pliberškem sejmu

Trgovsko hišo **HERZELE**

PLIBERK - BLEIBURG

Največja izbira vseh vrst blaga za moške in damske obleke, konfekcija in špecerija

KADAR POTUJEMO, OBIŠČIMO

GOSTILNO JAMNIG

V GONOVECAH PRI PLIBERKU

TUJSKE SOBE

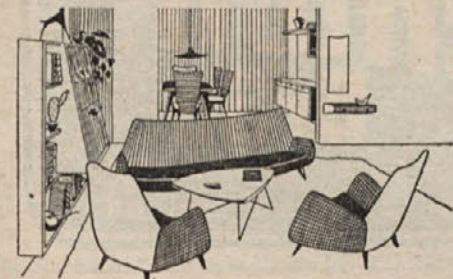
DOBRA KUHINJA

VELIKA IZBIRA

DOBRIH PIJAC

CENE SOLIDNE!

(BENCINSKA ČRPALKA)

Priporoča se stavbeno in pohištveno mizarstvo

JANEZ LEITGEB

Šmihel pri Pliberku

Izredna kvaliteta! – Cene zmerne!

Krojaški mojster

Jernej Friedrich

Šmihel nad Pliberkom

se priporoča za izdelavo oblek, razne vrste blaga na zalogi. – Izdelam kvalitetno! – Cene solidne!

Blago za
poletne obleke,
posteljno perilo

Velika izbira –
zelo
ugodne cene

L. Maurer

Klagenfurt

Alter Platz 35

VSEM KMETOM:

Pod najugodnejšimi pogoji Vam dostavljam vse kmetijske proizvode, tudi umetna gnojila in semena. – Zamenjujem moko za žito.

Fa. KARL FERRA

Kmetijski proizvodi - premog

Pliberk - Bleiburg

Podružnica: Postgasse 13

Skozi vsa leta vas oskrbuje z umetnimi gnojili, semenjem, krmili, vseh vrst stroji in raznim orodjem vaša

**Kmečko-gospodarska zadruga
Pliberk - r. z. z o. j.
in podružnica v Šmihelu**

Odkupuje žita in druge kmetijske pridelke.

**Šivalne in
pletilne stroje
pri**

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
BLIZU MESTNE CERKVE

STAVBENO IN POHISTVENO MIZARSTVO

Jožef Vogel

DVOR PRI ŠMIHELU — PLIBERK

izdeluje vsakovrstne kuhinjske in sobne opreme
kot tudi okvire za okna in vrata

DOBRA IZDELAVA — ZMERNE CENE!

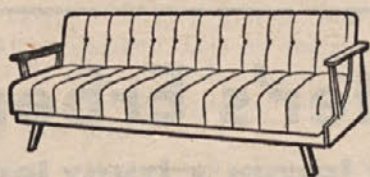
Vse „JOKA“ izdelke

ŽELEZNINO — PEČI
ŠTEDILNIKE NA DRVA, PREMOG
OLJE, PLIN IN TOK —
KMETIJSKE STROJE
TELEVIZIJSKE APARATE
TALNE OBLOGE (BODENBELAG)
RADIO APARATE
BARVE IN ŠIPE

VAM DOBAVLJA NAJUGODNEJŠE

Podjunska trgovska družba - bratje

RUTAR & CO.
DOBRLA VES

**Kmetije,
živinorejci!**

Pri gradnjah stavb in pri prezidavah vaših hlevov se obrnite na vašega domačega podjetnika!

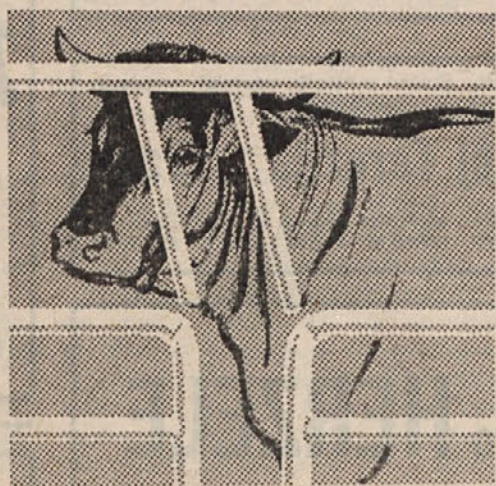
Prevezujemo ureditev notranje hlevske stavbe, prevzemamo tudi prezidave starih hlevov.

Vse te naprave si lahko ogledate na razstavi na Pliberškem sejmu. Tam dobite tudi tozadevna pojasnila. Na razpolago vam je strokovnjak, s katerim se lahko brezobvezno posvetujete in pri katerem dobite tudi brezplačno načrte.

Vse stavbne potrebščine vam z lastnim tovornim vozilom dostavimo na dom.

ANDREJ URBAS

VELIKOVEC - TELEFON (04232) 521

TRGOVINA KRAUT PLIBERK

UGODNE PONUDBE ZA PLIBERŠKI SEJEM!

Damske perlon-nogavice, brez šiva, 1a kvaliteta	S 8.50
Damske perlon-nogavice, s šivom, močne petlje	S 9.50
Damske perlon-nogavice, brez šiva, garantirano močne petlje	S 13.90
Damske raztegljive nogavice s finimi petljami, v škatli	S 13.90
Damske nylon-kombineže, zgoraj in spodaj s čipkami	S 35.—
Damski volneni puloverji, moderna fazona, s 3/4 rokava	S 65.—
Damske svilene bluže, 3/4-rok., v prikupnih barvah	S 69.—
Damska plisirana krila (terylen), črtasta	S 165.—
Perlon-plašči za ženske in moške	S 185.—
Damske domače halje, prikupni vzorci, tople	S 105.—
Moške nylon-srajce, porozne, z dolgimi rokavi, bele	S 125.—
Moške raztegljive nogavice (kratke), dvo- oz. tribarvne	S 9.50
Otroške hlačne nogavice, iz bombaža, vel. 1 — 3	S 12.50

Mikado Rio kava 1/2 kg S 8.50 Nizoz. kakao 1/2 kg S 7.50

Na sejmsko nedeljo celodnevno odprto! Na sejmu nimamo stojnice!

DRUŽBA SV. MOHORJA V CELOVCU
je izdala nadvse pomembno delo:

RIMSKI MISAL

Slovenski prevod prave mašne knjige, iz katere bere mašnik na oltarju. — Dobite ga lahko v vseh vezavah. — Z rdečo obrezo, v platno (umetno usnje) vezan 105. šil., pa do zlate obreze v najfinem usnju. — **PRIPOROČAMO GA!**

Kdor želi kaj kvalitetnega, naroči pri
kolarskem mojstru

CIRIL RUDOLF

BISTRICA — PLIBERK

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**

Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

Železo - barve

gradbeni material

Ph. Zwick Pliberk - Bleiburg

Brata OPETNIK PLIBERK

Krojač

Čevljar

Krojaštvo za moške in ženske obleke.
Velika zaloga najfinjšega blaga. —
— Bogata izbira. —

Velika zaloga trpežnih in luksuznih čevljev
po zelo ugodnih cenah. — Solidna in
hitra popravila.

Vsak obiskovalec
Pliberškega
sejma bo pil
Schloßbräu-pivo!

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah
nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami

RADLMAYR

VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih
oblog in raznih drugih vrst blaga
za opremo sob

Plačilne olajšave!